8. évfolyam. 49. szám. Ára 10 fillér Budapest, 1929. december 2.

MAGYAR HÉTFŐ

Megjelenik hétfőn reggel
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest,
VIII., Horánszky-utca 20
Telefon: József 338—21
és József 431—93

POLITIKAI HETILAP
FŐSZERKESZTŐ:
HALLER ISTVÁN
SZERKESZTIK:
CSERNÁTONY LÁSZLÓ ÉS MOVIK ZSIGMOND

Egyes szám ára 10 fillér
Előfizetési árak:
Egész évre . . 6 pengő
Fél évre . . . 3 „
Postatakarékpénztári csekkszámla: 53.817

A M.N. MUZEUM KÖNYVTÁRÁBÓL

Bombamerénylet egy kownói lap szerkesztősége ellen

AUTÓN ÉRKEZTEK ÉS AUTÓN TÁVOZTAK A ZSÁKMÁNNYAL

Vasárnap hajnalban öt elegáns autós-bandita kifosztott Ujpesten egy ruhaüzletet

Csak reggel vették észre a szomszédok a rablást — A betörőknek teljesen nyoma veszett

— A Magyar Hétfő tudósitójától. —

Vasárnap reggel fél öt óra tájban elegáns autó állt meg *Ujpesten, a grófi Károlyi ucca 19. számú ház előtt.* Az autóból öt férfi ugrott ki,

akik felnyitották Sternberg Mór e házban lévő üzletének kirakatát.

A sötét uccában ebben az időben senki sem tartózkodott és a *betörők a legnagyobb nyugalommal végezték munkájukat.* Felfeszítették a belső kirakatablakot,

behatoltak a raktárba és onnan bundákat, kabátokat, ruhaöltönyöket hordtak ki, melyeket az autóra raktak.

Az üzletet úgyszólván teljesen kifosztották s mikor végeztek a munkájukkal, az autóval elrobogtak.

Reggel a szomszédok vették észre az üresen tátongó kirakatot és azonnal értesitették az üzlet tulajdonosát, aki rendőrrel érkezett a helyszinre. Leltárt vettek fel az elrablott értékekről. Kitűnt, hogy

a kereskedőtől sokezer pengő értékű árut vittek el az autós betörők.

A rendőri bizottság kihallgatta a házbelieket s az üzlet közelében lakó szomszédokat, akik közül *többen hallották, amint az autó a ház előtt megállt s egy negyedórával később elrobogott.* Akadt egy munkás is, aki

hajnal tájban ment haza és látta, amikor az öt férfi lehúzta az üzlet redőnyét és beült az autóba.

Mivel autóval voltak ott, *nem gondolt arra, hogy betörők lehetnek.* A betörőknek teljesen nyoma veszett. A rendőrség megindította a nyomozást az autós tolvajok kézrekerítésére.

Egész Németország diadalmasan ünnepli a második rajnavidéki zóna kiürítését

„Céltudatos diplomáciai munka szabadította fel a német hazának egy újabb darabját az idegen megszállás alól!"

— A Magyar Hétfő tudósitójától. —

Koblenzből jelentik: A második rajnavidéki zóna kiürítésének örömére vasárnap a város valamennyi templomában hálaadó istentiszteletet tartottak, majd a különböző tereken hangversenyek voltak. Déli féltizenkettőkor a városházán hivatalos ünnepség volt, amelyen *Pussel* főpolgármester ünnepi beszédet mondott, azután

elénekelték Sendendorf szabadságdalát.

Becker porosz közoktatásügyi miniszter a birodalmi és a porosz államkormány üdvözletét tolmácsolta, majd ezeket mondta:

— A német szabadság épületét csak lassan lehet ujjáépíteni. Ha súlyosnak látszik az épület betetőzése, mégis tisztában kell lennünk azzal, hogy

szabadságunk házát nem lehet szavakkal fölépíteni, hanem csak cselekedetekkel és érzésekkel.

Ezzel kifejezésre juttatjuk azt, hogy *a birodalom és Poroszország egyek a Rajna-tartománnyal a testvériesülésben.* Egész szívből a nagy német haza nevében köszönetet mondok önöknek az áldozatkészség és a cseudes tűrés érzéseiért. Valamennyiünknek személyünkben is

el kellett szenvednünk a keserű sorsot, a tartományi főelnöktől a legutolsó emberig, a legegyszerűbb háztartásgondjait viselő asszonyig.

Most végre eltünt minden testvéri viszály, *az az igazi német egyenetlenség, amelyről a Rajna-tartomány története oly sokat regélhet,* eltünt az állami és néptudat magasan lobogó örömében.

Aachenben ugyancsak nagyszabású ünnepséggel ülték meg a tizenegy éven át tartó megszállás megszünését. *Rombach* főpolgármester üdvözölte a birodalmi és a porosz államkormány képviselőit, majd *felolvasta a városhoz érkezett üdvözlő táviratokat.* Ezután dr *Wirth,* a megszállott területek birodalmi minisztere mondott ünnepi beszédet, melyben többek között kifejtette, hogy nem annyira a hazafias érzés lobogása, mint inkább

céltudatos, ha sokszor lemondással telt diplomáciai munka vezetett arra, hogy a német hazának egy újabb darabja felszabadult az idegen megszállás alól.

Az esti órákban 1500 iskolás gyermek fáklyásmenete zárta be az ünnepségeket.

A reviziós liga

sorozatos ülésein a trianoni békeszerződés által ütött sebek a maguk teljes borzalmasságukban tárulnak fel a nemzet előtt.

De hiszen mi ezeket a sebeket ismerjük. Miért kell érinteni őket? Miért kell rájuk mutatni? Van-e hasznunk abból, hogy tépjük saját keblünket és elfolyó vérünkbe hullatjuk könnyeinket. Segít-e rajtunk az, ha nyomorúságunkat újra és újra konstatáljuk, amikor nincs erőnk a gyógyításhoz. Nem önmarcangolás-e, amit teszünk és ez esetben hiba, mert életerőnket pusztítja..

A kérdésre a válasz az, hogy — nem! Szükség van a sebek feltárására. Szükség van arra, hogy újra, meg újra rámutassunk Trianon borzalmas következményeire. Nemcsak azért, hogy vele felvilágosítólag hassunk az európai közvéleményre, hanem azért is, hogy magyarázatot adjunk azoknak, akik a bajok forrását nem ismerik s száz százalékig elmulasztott intézkedésekben, kormányzati hibákban vagy hatósági visszaélésekben keresik. Az emberi természet hozza magával, hogy erősebb lélekkel tudja tűrni azokat a bajokat, amelyeket rajta kívül vagy felette álló hatalmak zúdítottak rá, mint azokat, amelyeknek okozója ő maga, vagy embertársaink valamelyike. Több energiával tud hozzálátni olyan csapások nyomainak eltüntetéséhez, amelyekre nem szolgált rá, amelyekért sem magát, sem embertársát nem okolhatja. A reviziós gyűlések és az a tény, hogy ezeken a gyűléseken a mások által okozott bajokat tárjuk fel, ezt a belső célt is szolgálják. Történelmi csapás az, amely bennünket önhibánkon kívül ért és ennek a csapásnak a nyomán árad a keserűség, a nyomor, az inség és a kenyértelenség. El kell ezt viselnünk, mint ahogy elviselte nemzetünk a hasonló történelmi csapások nyomában járó ugyanezen bajokat századokon át, el kell viselnünk erős lélekkel és acélos elszántsággal. A csapást nem érdemeltük, a csapást kiheverjük. Meg kell ezt érteni a világnak és önmagunknak. A történelem lesujtott ránk, de fel is fog emelni, ha méltónak bizonyulunk a történelmi szerepre, amelyre továbbra is hivatva vagyunk.

A világháború fegyverzaját is túlharsogja az ántánt vezetőinek deklamációja: a népek szabadságáért, a civilizáció diadaláért folyik a harc.

Hol a szabadság? Hol a civilizáció megbecsülése a megszállt magyar területeken? Szolgaság, járom, üldözés, a barbár hatalom kancsukája az úr. Meddig? Amíg Európa belátja, hogy a civilizáció nem él meg a rablók s az árulók között s a hatalmi szó, a szurony, a börtön nem elég erős ahhoz, hogy egy alacsonyabb fölé emeljen.

A NÉGYSZÁZMILLIÓS SZÉKESFEHÉRVÁRI VÁMHITELEZÉSI CSALÁS

Megvasalva hozták Budapestre az egykor dúsgazdag Bogyay Andort, aki előkelő szerepet vitt Székesfehérvár társadalmi és gazdasági életében

Változatos karrier a földbirtoktól és nagy csemegeüzlettől a téglagyáron át a fogházig — Bogyayt és Horváth József ügynököt a pénzügyminisztérium feljelentésére tartóztatta le a rendőrség

Hamisított telekkönyvi kivonatokkal károsították meg az államot

— *A Magyar Hétfő tudósítójától* —

A budapesti főkapitányság a pénzügyminisztérium feljelentésére napokon keresztül *nagyszabású vámhitelezési csalás ügyében nyomozott*, ami két letartóztatással végződött. *Bogyay* Andor közismert székesfehérvári nagykereskedő egy budapesti vállalat útján

évekkel ezelőtt 400 millió korona vámhitelt vett fel a pénzügyminisztériumtól,

amelyet a becsatolt telekkönyvi kivonatok és egyéb okmányok alapján a minisztérium folyósított. Az elmult héten a pénzügyminisztérium felmondta a vámhitelt, amikor azonban követelését érvényesíteni akarta,

kiderült, hogy Bogyay Andor már rég tönkrement, teljesen eladósodott és a nagyösszegű vámhitelt hamisított okiratokkal és hamisított telekkönyvi kivonat alapján szerezte meg a minisztériumtól.

A nagyszabású bűnügy szálai évekre nyúlnak vissza és *a hátteréből élesen bontakozik ki egy nagystilű szélhámosnak — Bogyay Andornak portréja.* Éveken keresztül vezetőszerepet vitt Székesfehérvár társadalmi életében, *nagystilű elgondolásai, merész ötletei, arisztokrata allürjei mindig kihívták a város társadalmának csodálatát* és csak nagyon kevesen akadtak, akik megbotránkozva, vagy fejcsóválva vették tudomásul Bogyay Andor viselkedését és közgazdasági ténykedéseit.

Bogyay Andor karrierje a háború előtt még egyre fölfelé ívelt. *Megnősült, a gazdag Zollner gyógyszerész leányát vette feleségül, hatalmas hozománnyal.* Az esküvő után

gyönyörű csemegeüzlet nyílt a fehérvári belvárosban.

Az üzlet fővárosi viszonylatban is megállta volna a helyét. *Bogyay Andoré volt az üzlet, ez volt az első üzlete.* Jól ment, biztos megélhetést nyújtott volna egy szolid polgári keretek között élő családnak.

De Bogyayt nem elégítették ki a polgári keretek. Különös ösztön hajtotta új célok, új vállalkozások felé.

Közben folyton lejebb és lejebb csúszott, házát, szőlőjét eladta és

a vasút mellett téglagyárat alapított.

Rövid idő alatt azt is megunta és *Klein* Rezső nevű milliomosnak adta bérbe. Hónapokkal később egy újrendszerű pormentes padlóvállalatot létesített, amely az első időkben kitűnően prosperált. Aztán *bornemesítésbe kezdett.*

Műborokat csinált, ribizli bort és gyümölcsesszenciákat.

Hatalmas méretű ügynöki szervezettel dolgozott és *a vidéken több fiókot létesített.* Ez a vállalkozás azonban vele váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Lassanként a többi vállalatok is meginogtak.

Az új üzletek ráfizetéssel végződtek, a régiek pedig a rendszertelen vezetés következtében lezüllöttek.

Bogyaynak egyre több pénz kellett. A családja és rokonság minden közösséget megtagadott Bogyay Andorral, akiről látták, hogy menthetetlenül halad a tönk széle felé. *Semmiféle vállalkozásért nem álltak jót, nem támogatták már anyagilag.* Nemsokára különös hírek kezdtek keringeni róla

Váltók, kölcsönpénzek, kosztkamatra felvett összegek úsztak el a kezén.

Piszkos üzletekbe keveredett, kéteshírű emberekkel állt összeköttetésben, amiről már az egész város suttogott.

A büszke, fölényes Bogyay Andor mindezzel nem törődött.

Az embereket épp oly főuri gőggel kezelte, mint amikor még nagy vagyonnak az ura volt. Ez azonban csak külszín volt, mert *a családi házra szűkös viszonyok következtek és a gondok napról-napra nőttek.* Bogyay Andor élete egy lefojtott, sziszifuszi harc volt, kínos veszszőfutás a napi megélhetésért.

Ekkor akadt össze Budapesten Horváth József ügynökkel. Horváth József összehozta Haltenberger Vilmossal, egy autóképviseleti cég tulajdonosával.

Elhatározták, hogy Bogyay Andor ingatlanaira 400 millió korona vámhitelt vesznek fel a Haltenberger-cég útján. Bogyay leutazott Horváth Józseffel Székesfehérvárra, ahonnan

szabályosan kiállított telekkönyvi kivonattal és a szükséges okmányokkal tértek vissza.

A bemutatott okmányok alapján *a pénzügyminisztérium kiutalta az összeget, amelyet Bogyay Andor Haltenbergerrel megfelezett.*

Az elmult év folyamán

a Haltenberger-cég felszámolt.

A pénzügyminisztérium erre sürgetni kezdte a vámhitelösszeg visszafizetését. *Megkeresték Bogyay Andort leiratok útján.* Ugyanis az összegért a készfizetői kezességet Bogyay vállalta. Névtelen levél alapján a minisztérium jogügyi osztálya megtudta, hogy

Bogyay Andor az ingatlanait régen eladta és már minden értéke dobra került.

A jogügyi osztály kiküldöttel leutaztak Székesfehérvárra az ügy kivizsgálása céljából. A telekkönyvi hivatalban megdöbbenve állapították meg, hogy a *minisztérium harmincadik helyen volt betáblázva Bogyay ingatlanaira és*

a minisztériumban levő telekkönyvi kivonat közönséges hamisítvány.

A miniszteri tisztviselők távirati jelentésére a pénzügyminisztérium azonnal feljelentést tett a főkapitányságon.

A detektívek előállították *Horváth* Józsefet, aki a vámhitelezési ügyben mindenben segédkezett Bogyay Andornak. Ugyanekkor már

a székesfehérvári rendőrségen megkezdték Bogyay kihallgatását.

Horváth Józsefet detektívek kísérték le Székesfehérvárra, ahol *szembesítették Bogyay Andorral.* A kihallgatás során

Horváth József beismerte, hogy a hamisítást együtt követték el.

A telekkönyvi blankettán *tehermentesnek tüntették fel Bogyay ingatlanait és ráhamisították a telekkönyvvezető nevét.* Bogyay Andor a szembesítés alatt is

konokul tagadott

és megmaradt állítása mellett, hogy a *hamisításokban semmi szerepe nem volt.*

A rendőrség Horváth Józsefet és Bogyay Andort letartóztatta.

Tegnap mindkettőjüket felszállították Budapestre *a Markó uccai ügyészség fogházába.*

Bogyayt megvasalva hozták a fővárosba, mert attól tartottak, hogy az úton szökni próbál.

Bogyay Andor letartóztatása *Székesfehérváron nagy feltűnést keltett,* mert Bogyayval az ottani gazdasági élet egyik karakterisztikus alakja tűnik el a porondról.

Benesics Gyula.

KASSZAFÚRÓK A VI—B ADÓKERÜLET PÉNZTÁRÁBAN

Este tizenegy órakor Ferenczi Zoltán adóhivatali tisztviselő belépett hivatali szobájába és megdöbbenve látta, hogy a fogason két idegen kabát lóg

Szerszámaik hátrahagyásával elmenekültek a rablók

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Az elmúlt éjszaka két vakmerő betörő *behatolt a VI. kerületi adóbehajtási hivatal pénztárhelyiségébe és már a Wertheim-kasszát kezdték feszegetni, amikor*

az adóhivatal egyik tisztviselője véletlenül megzavarta őket munkájukban,

mire a betörők hirtelen *elmenekültek, anélkül, hogy a zsákmányt magukkal vitték volna.*

A Lehel uccában van a VI-b adókerület hivatalos helyisége,

a ház hátsó frontja a nyugati pályaudvar rakodó állomására néz.

Szombaton délután 6 órakor végződött a hivatalos óra és este már senki sem tartózkodott a hivatalban. Tizenegy óra táján *Ferenczi* Zoltán adóhivatali tisztviselő csengetett a ház kapuján és közölte a házmesterrel, hogy *felmegy a hivatalába, mert egy sürgős aktát akar elhozni, amelyet odahaza készít el.* Ferenczi felment az emeletre,

belépett a szobába, amikor azonban a villanyt meg akarta gyujtani, észrevette, hogy a kapcsoló szét van rombolva.

Meggyujtotta az asztali lámpát és a világosságnál *megdöbbenve vette észre, hogy a fogason két kabát lóg.* A szoba faburkolatán hatalmas rés tátongott és

a szomszédos helyiségből suttogó hangokat hallott.

Hirtelen kiugrott az ajtón, bezárta maga után és a házmesterrel együtt rendőrért szaladt.

A rendőrrel együtt felmentek a hivatalba, azonban

ekkor már a két kabát eltünt a fogasról.

A faburkolatba vágott nyíláson átbujtak *az adóhivatali pénztárhelyiségbe,* ahol megdöbbentő látvány tárult eléjük. A szobában teljes rendetlenség volt, *a földön feszítővasak és különböző betörőszerszámok hevertek szétdobálva.*

A páncélszekrény félig meg volt fúrva, azonban a betörők nem tudták befejezni munkájukat, mert közben megzavarták őket.

Mikor észrevették, hogy felfedezték a betörést, *a legnagyobb sietséggel, minden szerszámot otthagyva, elmenekültek.* Valószínűnek látszott, hogy álkulccsal kinyitották az ajtót, amelyet *Ferenczi* bezárt és *elbujtak a házban.* A rendőr a házmesterrel azonnal lezáratta az ajtókat és aztán

végigkutatták a házat, azonban nem sikerült a betörők nyomára akadni.

Hosszas vizsgálódás után megállapították, hogy *a betörők ejutottak az első emeletre és a vasút felé néző emeleti ablakon leugrottak és észrevétlenül eltüntek a tehervagónok között.*

Vasárnap délelőtt rendőri bizottság szállt ki a helyszínre, azonban

a betörőszerszámokon kívül semmiféle nyomot nem talá'tak.

A rendőrség erélyes nyomozást indított a rejtélyes betörők kézrekerítésére.

Titokzatos módon eltünt Budapestről Brentauer Paula bécsi színésznő

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Az elmult héten megkeresés érkezett a bécsi rendőrigazgatóságtól a budapesti főkapitánysághoz, amelyben a bécsi rendőrség azt kérte, hogy *Brentauer* Paula müncheni születésű színésznőnek — aki hónapokkal ezelőtt eltünt Bécsből — *tartózkodási helyét nyomoza ki.* A megkeresés alapján a budapesti főkapitányság megindította a nyomozást

az eltünt színésznő felkutatására.

Megállapították, hogy Brentauer Paula *Pola Preter* művésznéven két hónapig tartózkodott Budapesten és

az egyik éjszakai lokálban lépett fel.

Szeptember 8-án érkezett Budapestre, a Paulay Ede ucca 46. szám alatt és az Erzsébet körút 52. szám alatt lakott. *November 5-én bejelentette szállásadónőjének, hogy hosszabb utazásra indul, valószínűleg Nizzába megy.* A bécsi rendőrség ennek alapján értesítette a nizzai hatóságokat is, azonban onnan azt a választ kapták, hogy

Brentauer Paula nem érkezett meg Nizzába.

Az eltünt színésznőt *európaszerte keresik.*

Füstbe ment terv

avagy

kié lesz Európa leggazdagabb lányának keze

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

I.

Vala pedig Budapesten egy szép asszony, aki férjhezment Németország egyik leggazdagabb iparmágnásához.

II.

Hogy ennek az iparmágnásnak Berlinben, a Pariser Platzon, palotája van, hogy ezenkívül még harminc bánya is szerepel a palota mellett, ebből még nem lehet megítélni, hogy milyen gazdag az illető német úriember. Csak abból lehet következtetni valamire, hogy amikor a házassági szerződést megkötötték, akkor illetékekért körülbelül kétmilliárd koronát fizettek le készpénzben. (Tessék elképzelni, milyen vagyonokról lehetett szó ebben a szerződésben, ha ennyi az *illeték.*)

III.

A hölgy férjhezment és magával vitte első házasságából származó, immáron eladó leányát is.

IV.

Nem nehéz kitalálni, hogy ez a leányzó ebben a pillanatban Európa legjobb partija.

V.

Azt sem nehéz kitalálni, hogy válogathat a kérőkben.

VI.

Mert kérő az akad bőven és a sok kérő között szerepelt egy pesti arisztokrata legény is, aki igen szimpátikus fiatal ember, csak az a baja, hogy nincs pénze.

VII.

A szegény arisztokrata elment a család egyik ismerőséhez és így szólt: Kedves barátom, légy szíves, közvetítsd nekem ezt a házasságot.

VIII.

A családi benfentes először ránézett a fiatalemberre, gondolkodott, majd pedig rövid gondolkodás után elmondott egy esetet a reményteljes ifjúnak.

IX.

A családi benfentes meséje a következő:

X.

Kedves Barátom! A lány, akit te el akarsz venni, az idén Deauvilleban nyaralt. Volt neki egy udvarlója, egy hollandus fiatalember, akinek a papája a legelső adófizető Hollandiában. Ez a fiatalember egyszer egy autókirakat előtt sétált el a menyasszonyjelöltteel. A kirakatban a leányzó meglátott egy kék Rolls Royce-kocsit.

— Jaj de szép kocsi! — kiáltott a hölgy.

— Engedje meg, hogy felajánljam virág helyett — szólt a hollandus legény egyszerűen.

— Köszönöm szépen — felelt még egyszerűbben a leányzó —, ha szükséglem van ilyenre, magamnak sem nehéz megvenni.

Ezután az epizód után a hollandus megkérte a leányzó kezét és ő nemet mondott.

XI.

A fiatal arisztokrata elejtette a házasság tervét.

KERTÉSZ TÓDOR
BUDAPEST, IV., KRISTÓF TÉR
Football, atlétika, lawn-tennis sport összes kellékei nagy választékban. Tennis-raket ja[illegible]ását és húrozását gyorsan elkészíti.

A BAROSS-SZÖVETSÉG FENNÁLLÁSÁNAK TIZÉVES JUBILEUMA

Minél több független üzeme és kereskedője van az országnak, annál függetlenebb!

— mondotta Wolff Károly a Baross-Szövetség jubileumán

Sipőcz Jenő: „A magyar kereskedőt és iparost a gazdasági és etikai alap emelje a többi nemzet fölé!"

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Tízéves fennállásának jubileumát ünnepelte vasárnap délelőtt a *Baross Szövetség* a Bástya ucca 5. szám alatti újonnan felavatott székházának nagytermében. A díszközgyűlésen a keresztény és nemzeti gondolat vezérei közül számosan jelentek meg. Ott volt: *Sipőcz* Jenő polgármester, *Belatiny-Braun* Artur, *Szontagh* Tamás udvari tanácsos és *Szörtsey* József a TESZ részéről, *Huszár* Károly, az OTI elnöke, *Mutschenbacher* Emil, az OMGE igazgatója, *Varga* Imre és *Végh* Kálmán államtitkárok, *Zsembery* István, a MBI elnöke, *Haller* István v. miniszter, *Frühwirth* Mátyás, *Kossalka* János országgyűlési képviselők, *Müller* Antal, a KIOSZ igazgatója, *Pap* József, az IPOSZ elnöke, *Lamotte* Károly, *Lobmayer* Jenő és *Vajna* Ede fővárosi tanácsnokok, *Szily* Kálmán, a Műegyetem rektora, *Heller* Farkas műegyetemi tanár, *Bieber* Gyula közigazgatási bíró, *Tértfy* Béla ny. miniszter, *Kováts* Alajos dr. a Statisztikai Hivatal igazgatója, *Rauscher* Aurél miniszteri tanácsos, *Morvay* Jenő és *Tormay* Géza államtitkárok, *Dobsa* László, az IPOSZ igazgatója, *Dálnoki-Kováts* Jenő és *Jungfer* József, az Országos Iparegyesület részéről, *Csiktapolczay* Lázár Domonkos a Vitézi Szék képviseletében és még számosan.

A díszközgyűlést a szövetség elnöke, *Rausch* Aladár kormánytanácsos nyitotta meg, aki *beszámolt a szövetség tizéves működéséről.* A szövetség

a szolid üzleti erkölcsök megvédésére

és azoknak a közgazdasági élet minden vonatkozásában való érvényesítésére alakult ezelőtt tíz esztendővel. A tagok gazdasági, kulturális és szociális szükségleteinek kielégítésére különböző jól bevált intézményeket hívott életre. Működésében mindig szem előtt tartotta a nemzet egyetemes érdekeit. A Baross Szövetség tagjainak áldozatkészségét és összetartását dokumentálja *a most felavatott székház is.*

Kossalka János jubiláris programbeszéde

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után *Kossalka* János műegyetemi tanár, országgyűlési képviselő, a Baross Szövetség társelnöke, tartotta meg jubiláris programbeszédét, amelyben rámutatott arra, hogy

a gazdasági életnek a keresztény erkölcs alapjaira való helyezése a nemzet szempontjából pártpolitikai harcokon felül álló szükségesség.

Az elmult tíz esztendő számtalan esetben igazolta, hogy a nemzet érdekei mindannyiszor súlyos sérelmet szenvedtek, valahányszor az országos politikában s a gazdasági életben a keresztény gazdasági etika alapelvei nem jutottak mindenben és mindenkor érvényre. Részletesen foglalkozott ezután a gazdasági életnek azzal a jelenségével, melyet *racionalizmusnak* neveznek. A közterhekről szólva megemlítette, hogy a Baross Szövetség már a forgalmi adóról szóló törvényjavaslat tárgyalása idején felterjesztést intézett a kormányhoz az egyfázisú rendszer életbeléptetése érdekében. Az elmult tíz esztendő minden tekintetben igazolta a Baross Szövetség álláspontját.

A magyar társadalom megtanulta becsülni a kereskedőt

Ezután a főváros nevében *Sipőcz* Jenő polgármester üdvözölte a szövetséget. Rámutatott arra, hogy az egyes korok megszülik a maguk intézményeit. A háború utáni magyar gazdasági alakulatokra a kor rányomta a maga magyar és nemzeti bélyegét. A nagy nemzeti felbuzdulás idején a magyar géniusz szelleme a magyar kereskedelem felé is fordult és megtanultuk becsülni azt a társadalmi réteget, amelyet más nemzetek már évtizedekkel ezelőtt erőteljesen felkaroltak, de amelyet mi sokáig elhanyagoltunk. Ez a szellem hozta létre a Baross Szövetséget és a tizesztendős jubileum arra tanít bennünket, hogy ne csak szellemi téren legyünk a külfölddel szemben fölényben, hanem

a magyar kereskedőt és iparost a gazdasági és az etikai alap emelje a többi nemzet fölé.

A polgármester szavait és üdvözlését zajos helyeslésssel vette tudomásul a díszközgyűlés, majd *Belatiny-Braun* Antal, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnöke biztosította a szövetséget a kamara további támogatásáról s annak a reményének adott kifejezést, hogy a kamara és a szövetség között továbbra is meg lesz a szoros kapcsolat, amely az azonos érdekek védelmében eddig is fennállott. *Szontagh* Tamás udvari tanácsos, a Társadalmi Egyesületek Szövetsége nevében üdvözölte a Baross Szövetséget és átnyujtotta *Rausch* Aladárnak, a szövetség elnökének a TESz jelvényét. Ezután *Huszár* Károly az OTI elnöke vázolta a keresztény és nemzeti szervezkedés szükségességét. Az Országos Társadalombiztosító Intézet lényegében ugyanazokat az elveket és nézeteket akarja a gyakorlati életben megvalósítani, amelyeket a Baross Szövetség. Kérte a tagokat, hogy a jövő évben rendezendő Szent Imre ünnepségeken támogassák az ünnepélyek rendezőségét. Ezután *Müller* Antal, a KIOSz nevében, majd *Bernát* István a Magyar Nemzeti Bank alelnöke a gazdatársadalom nevében fejezte ki jókívánságait. *Hoepfner* Guidó a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége, *Czigler* Arnold a szegedi Baross Szövetség, *Fay-Kiss* István a Baross Kör, *Mössmer* József a Kereskedő Ifjak Társulata, *Teszlák* Géza pedig a Baross cserkészcsapat nevében üdvözölte a szövetséget.

Bankett a Vigadóban

Egy órakor ötszáz terítékes bankett volt a Vigadóban, ahol *Rausch* Aladár elnök a kormányzót köszöntötte fel. *Tormay* Béla kereskedelmi államtitkár s *Lobmayer* Jenő székesfővárosi tanácsnok után *Wolff* Károly mondott nagy figyelemmel kísért és mindvégig zajos tetszéssel fogadott beszédet. Rámutatott arra, hogy *a Baross Szövetséget a meglátás szülte,* az a meglátás, hogy Magyarországon az ipar és kereskedelem nem lehet semleges tényező, hanem igenis

be kell kapcsolódnia a magyar és a nemzeti gondolat világába.

A Baross Szövetség tízesztendei munkássága bizonyságot tett arról, hogy

minél több független üzeme és kereskedője van egy országnak, annál függetlenebb az ország is.

Ha a magyar társadalomnak ilyen szervezetei lettek volna a multban, akkor nem következett volna el a Károlyi uralom és nem lett volna Csonka-Magyarország.

— Egy nemzet csak akkor pusztul el, ha nincsenek ideáljai.

A magyar kereskedőnek és iparosnak a keresztény erkölcs és a nemzeti gondolat alapjára kell helyezkednie.

Vége van a kertelés világának. Most már bátran kimondhatjuk, hogy keresztények és magyarok vagyunk. A Baross Szövetség a háború után alakult egyesületek sorában a második, amely a maga elé tűzött ideálokat saját házában igyekszik megvalósítani.

Ha autó, legyen Mercedes Benz

NÉHAI REICH KOPPEL ÖRÖKE

Frankl Adolf Eötvös uccai bankárt választotta rabbijává a budapesti ortodox zsidó hitközség

Ilymódon kerül a felsőházba az új bankárrabbi — Az óbudai Freudiger győzött az ortodox rabikkal szemben

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

A budapesti autonom orthodox zsidó hitközség az elmult héten új főrabbit választott a nemrég elhunyt *Reich* Koppel örökébe, aki a felsőházban az orthodox hitközséget képviselte. A választást hitközségi berkekben

változatos és meglepő kulisszaharc előzte meg,

amelyet a rabbik vívtak az óbudai *Freudigerrel,* aki pénzével, gazdagságával és mecénási allürjeivel a hitközség életében évek óta vezető szerepet játszik.

Freudiger és pártja a rabbinusi székre Frankl Adolfot jelölte, aki életében soha rabbi nem volt.

Ötven éve az Eötvös uccca 19. szám alatt van banküzlete, amelyet mindeddig ő maga vezetett. Fiatal korában elvégezte ugyan a rabbiképző iskolát, de *ezt majdnem minden orthodox zsidó család fia kijárja anélkül, hogy ez a polgári életben való elhelyezkedésben befolyásolná.*

Frankl Adolfnak soha nem is jutott eszébe, hogy rabbinus legyen.

Reich Koppel halála után Freudiger *a felsőházi tagság miatt* exponálta magát Frankl megválasztása mellett.

A Freudiger-párt evvel a főrendiházi törvényt akarja megkerülni.

A törvény világosan előírja, hogy *a zsidó hitközség felsőházi képviselője csakis hivatásos rabbi lehet.* Ahhoz tehát, hogy Frankl felsőházi tag lehessen, előbb rabbivá kellett megválasztani.

A választási harcok alatt *Kenéz Kurländer* Ede *„Szombat"* című lapjában élesen állást foglalt a törvény ilyetén kijátszása ellen és mondhatjuk, hogy a zsidó alsópapság véleményét képviselte. *A választás a hét folyamán történt meg.*

Freudiger minden befolyását és minden összeköttetését érvényesítette Frankl Adolf érdekében. Sikerült is az ellenzéket teljesen leszerelni és a zászlót diadalra vinni.

Frankl Adolfot nagy szótöbbséggel választották meg a budapesti zsidó autonom orthodox hitközség rabbijává.

Két nap óta eltűnt lakásáról Gersey Sándor járásbíró

Az utóbbi időben idegbántalmak kínozták

— *A Magyar Hétfő tudósítójától* —

Vasárnap a késő esti órákban a főkapitányság központi ügyeletén megjelent egy elegáns hölgy és *bejelentette, hogy bátyja Gersey Sándor harmincötéves járásbíró* két nappal ezelőtt eltűnt a lakásáról. Gersey Sándor, aki aktív bírói működése mellett irodalmi tevékenységet is fejtett ki,

meglehetős zárkózott, otthonülő életet élt, de az utóbbi időkben gyakran kimaradt hazulról.

Huga ennek nem tulajdonított különösebb jelentőséget. Két nappal ezelőtt Gersey felvette havi fizetését s miután privát munkáért is nagyobb összeget kapott, körülbelül 900 pengő volt nála. *Este azzal búcsúzott el hugától, hogy egy kis kocsmába megy vacsorázni.*

Másnap reggel huga meglepetve vette észre, hogy bátyja nem töltötte otthon az éjszakát. Várta az egész délelőtt folyamán, majd érdeklődött a járásbíróságon, hogy nem tudnak-e ott bátyjáról valamit,

bejárta azokat a helyeket, ahol bátyja mutatkozni szokott, kérdezősködött a járásbíró ismerőseinél is, de minden eredmény nélkül.

A rendőrség minden intézkedést megtett az eltűnt járásbíró felkutatására. Miután Gersey az utóbbi időkben idegbántalmakról panaszkodott, *a rendőrség nem tartja lehetetlennek, hogy a beteg embert barátai ideggyógyintézetbe szállitották.*

Anna királyi hercegasszony lett az elnöke a Nőegyesületek Munkavédő Szövetségének

Felveszik a harcot a munkanélküliség ellen

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Vasárnap délelőtt a Vármegyeháza közgyűlési termében megalakult a *Nőegyesületek Magyar Munkavédő Szövetsége.* A közgyűlésen megjelent *József Ferencz* dr királyi herceg, gróf *Apponyi* Albertné, gróf *Festetics* Pálné, *Prónay* Pálné, *Petri* Pálné és számos más előkelőség. A Himnusz eléneklése után *Anna királyi hercegasszony* elnöki megnyitójában ismertette a szövetség céljait s hangsúlyozta, hogy minden magyar asszonynak összefogva a magyar ipar és kereskedelem védelmében, kényszeríteni kell az ipart arra, hogy a külföldi árukkal minőségben és árban egyaránt versenyképes cikkeket vigyen piacra. *Földváry* Valéria ügyvezető elnök felszólalásában elmondta, hogy

a szövetség felveszi a harcot a munkanélküliséggel

és programmjába foglalja a magyar irodalom, művészet, s általában minden magyar szellemi termék védelmét is. *Steinecker* Ferenc dr egyetemi tanár *„A magyar nő feladatai a gazdasági válság leküzdésében"* címmel tartott előadást. Utána az egyes minisztériumok kiküldöttei szólaltak fel. Gróf *Apponyi* Albertné a falusi nők oktatására szolgáló vándorelőadások rendszeréről tartott előadást. Több felszólalás után megalakult a tisztikar.

Védnök-elnök lett Anna királyi hercegasszony,

alelnökök: *Vezsenyi* Jenőné, *Lindmayer Antónia,* tiszteletbeli alelnökök: *Gömbös* Gyuláné, *Sulkovsky* Viktória hercegnő, *Földváry* Elemérné, *Hegyeshalmi-Fischer* Elemérné, *Tary* Gergelyné, *Tormay* Gézáné, főtitkár: *Mursitz* Berta.

A KERESZTÉNYSZOCIALISTA MOZGALOM HUSZONÖTEVES MULTJA

Jövő vasárnap negyedszázados munkásságát és harcát ünnepli a keresztényszocializmus, amely sokszor véráldozat árán is kitartott a nemzeti eszme mellett

Nevek, dátumok, események és eredmények a jubileum alkalmából

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

A *Keresztényszocialista Egyesületek Országos Szövetsége* december 8-án ünnepli meg

fennállásának huszonötéves évfordulóját,

amely alkalomból délelőtt jubiláris közgyűlést, délután pedig díszelőadást fog rendezni a *Nemzeti Színházban.* Méltóképpen akar ilymódon áldozni a szövetség annak a kitartó és fáradságot nem ismerő munkának, amely

az elmult negyedszázad alatt, sokszor véráldozat árán is kitartott a keresztényszocialista eszme mellett

és szolgálta az ország keresztény és nemzeti szellemű szociális mozgalmát.

Annakidején harminc éve élte már világát Magyarországon a szociáldemokrácia, *anélkül, hogy az általa veszélyeztetett keresztény társadalom valamely eredményes ellenmozgalmat indított volna.* Az 1900-as évek agrárszocialista mozgalmai és a szociáldemokraták erőszakoskodásai rázták fel végre a közvéleményt és győzték meg arról, hogy

saját maga érdekének megvédésére hasonlóan tömörülni és keresztény világnézeti alapon szervezkednie kell.

Ez az általános érzés indította meg a keresztényszocialista szervezkedést *1903-ban.*

Kezdetben néhány lelkes fiatalember, köztük *Haller* István, *Huszár* Károly, *Lakatos* Géza, *Szalánczy* Andor és mások álltak a mozgalom élén, de nemsokára ott látjuk *Giesswein* Sándort is, aki aztán hosszú éveken keresztül lelke, mozgatója volt minden keresztényszocialista megmozdulásnak. Először társadalmi téren indult meg a szervezkedés.

Egyesületeket alakítottak szerte az országban és már kétévi munka után mintegy húszezer tagja volt a mozgalomnak.

A Keresztényszocialista Egyesületek Országos Szövetsége 1904 október havában alakult meg, ekkor adták ki az első keresztényszocialista programot és indították meg a mozgalom első lapját is, az *Igaz Szó*-t.

A komoly és eredményes munka esztendei voltak ezek. Valósággal meglepte a közvéleményt, hatalmas arányánál fogva,

az 1906-ban megtartott III. kongresszus,

amely *Prohászka* Ottokár, *Radnay* Farkas, *Fischer* Colbrie püspökök, gróf *Zichy* Aladár miniszter, *Rakovszky* István képviselőházi alelnök, számos képviselő, több előkelőség jelenlétében, a Vigadó termeiben zajlott le. E közgyűlésnek azért volt különösen nagy jelentősége, mert ezen *mondották ki a keresztényszocialista párt megalakitásának szükségességét* és így a mozgalom gazdasági és szociális téren kívül

politikai téren is tevékenységet fejthetett ki.

Jóllehet, a vele szoros összeköttetésben lévő *néppártra* való tekintettel nagyobb agitációt nem folytatott, azért *óvakodott attól is, hogy esetleges engedmények árán elérhető könnyű siker ellenében önállóságát feláldozza.*

Élénk visszhangot keltett a pártnak 1908-ban a kötelező, általános, titkos választójog mellett elfoglalt álláspontja, amelynek dokumentálására hatvan népgyűlést tartott az országban.

A mozgalomnak ebben az időben hat lap állott rendelkezésére, amelyek közül az *Igaz Szó* Budapesten, az *Összetartás* Győrött, a *Bácskai Napló* Szabadkán, a *Nase Noviny* a felvidéken, a *Nase Novine* a délvidéken és a *Christlichsoziale Zeitung* Pozsonyban jelent meg.

A pártelnökséget 1909-ben *Szapáry* Pál gróf veszi át, aki már elnöki székfoglaló beszédében erőteljesen kifejezésre juttatja *a párt demokratikus felfogását és szocidlis szinezetét.*

A titkos választójog, sajtószabadság, a közigazgatás reformja, gyülekezési szabadság, a tisztességes megélhetés biztosítása

jelentik az alapját már ekkor is a keresztényszocialista pártprogramnak.

A keresztényszocialista mozgalom megindulása óta mindjobban beleilleszkedik *a gyakorlati életbe.* A vezetők idejében belátták, hogy a keresztényszocialista szervezkedés

csak akkor fog komoly eredményt elérni, ha megfelelő szakszervezeti hálózatot tud kiépíteni.

Eredményes munka folyik ezen a téren is. *1909-ben már 78 egyesület és 11 országos szakszervezet képviseletében* 215 küldött jelenik meg a kongresszuson. A következő évek szintén hasonló erőteljes fejlődést mutatnak fel, egészen a háború kitöréséig, amikor előbb stagnálás, később a vezetők bevonulása következtében *fokozatos visszaesés állott* be az egész vonalon. A háború azonban már olyan erős mozgalmat és jól kiépített szervezeteket talált, hogy

a küzdelmes évek csak megbénitottak, de nem semmisitettek meg egyetlen szakszervezetet sem

és így a forradalom utáni zürzavaros idők munkásmozgalma minden tekintetben nagy tapasztalatokkal rendelkező és kiforrott nemzeti irányú szakszervezeti mozgalomba kapcsolódhatott bele.

A magyar keresztényszocialista munkásmozgalom *elmúlt huszonöt évének* — amellett, hogy tömegeket nevelt a keresztényszocializmusnak és így hozzájárult az egységes nemzeti közszellem kialakításához — *abban van még a legnagyobb érdeme, hogy*

a szociáldemokráciában csalódott munkástömegeknek is

lehetővé tette az elhelyezkedést a modern kor követelményeinek megfelelő *keresztény és nemzeti irányú szakszervezeti mozgalomban.*

Közgazdaság

Botrányosan aláértékeli a tőzsde a Nova vagyonát

Teljesen irreális a Nova árfolyam-alakulása

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Hetek óta élénken tárgyalják a *Nova Közlekedési és Ipari Részvénytársaság* ügyét. Néhány héttel ezelőtt a részvények árfolyamában hatalmas arányú csökkenés következett be, amennyiben 56 pengőről 28—29 pengőre esett vissza és azóta is ezen az árszinten mozog.

Ennek kapcsolatban a fővárosban a legkülönfélébb verziók keltek szárnyra.

Sokat beszéltek arról is, hogy a Trösztté fog fuzionálni a vállalat

és ezáltal döntő tényező lett nemcsak a közlekedési, hanem az ingatlanpiacon is. A vállalatot a részvények árfolyamának nagymérvű zuhanása miatt is számos támadás érte és ezt azzal hozták összefüggésbe, hogy *a Nova a Krausz Simon Bankház bukásánál 700.000 pengőt veszitett.*

A 700.000 pengős veszteségnek kétségtelenül hatása volt az árfolyam alakulására. Az erőtlen és minden külső behatásra betegesen érzékeny budapesti tőzsdén ugyanis

a kontremin terjesztette a híreket és több millió pengőre rúgó veszteségek publikálásával nem volt nehéz letörni az árfolyamot.

Jellemző azonban a piac hangulatára is, hogy a Nova-besszben *nem mérlegelte azokat a vagyontárgyakat, amelyek a vállalat birtokában vannak.*

A Nova részvényvagyona a mai árfolyam szerint alig haladja meg a tizmillió pengőt.

Nehezen képzelhető el, hogy a vállalat 56 budapesti hatalmas bérháza, számos ingatlana és a Budapesti Helyiérdekü Vasutaknál lévő érdekeltsége *(a részvénytöbbség a Nova birtokában van!)* mindössze alig érne többet 10 millió pengőnél. Közgazdasági életünk szomorú tünete az, hogy egyes vállalatokat a teljesen irreális tőzsdei áralakulás alapján ítélnek meg. *A kontreminnek sohasem volt olyan könnyű dolga a tőzsdén, mint ma.* Az árakat könnyű leszorítani, mert a közönség nem vásárol részvényeket és így állhat elő az a helyzet, hogy virágzó gyárvállalatokat, épülettel, telekkel, anyagszertárral, mindennel együtt 300—400.000 pengőre értékelnek a tőzsdén.

Ugyanez a helyzet állott most elő a Novánál is és ha veszteségek érték a részvényeseket, *annak leginkább a budapesti részvénypiac erőtlensége az oka.*

Miért versenyképes a külföldi traktor? Magyar gazdasági körökben nagy izgalommal tárgyalják azokat a híreket, amelyek szerint egyes gépkereskedelmi cégek a vámhivatal megtévesztésével a külföldi traktorokat alacsonyabb vámok mellett hozták be. Értesülésünk szerint ugyanis két, ma a magyar piacon meglehetősen népszerű traktort úgy importálta, hogy azokról *az alakrészek legnagyobb részét leszerelték és ezáltal az alacsonyabb vámot fizették utánuk.* Értesülésünk szerint több millió pengőre rúgó vámcsalásról van szó és az ügyben már meg is indult a vizsgálat. Ilyen körülmények között könnyű volt versenyezni a hazai traktorokkal.

—

Bukarestben már tárgyalják a románmagyar kereskedelmi szerződés szövegét. Erdélyi lapok jelentése szerint a románmagyar kereskedelmi szerződés előkészítő munkálatai az összes reszortminisztériumokban megkezdődtek. A tárgyalások anyaga előzetesen egy ad hoc bizottságon megy keresztül és csak azután kerül szövegezés alá. A szövegező és jogi bizottság vezetésével a kormány *Porutiu* képviselő-bankigazgatót bízta meg. Minderről pedig a magyar gazdasági körök úgyszólván semmit sem tudnak!

—

Az utolsó két hónapban 80.000 darab kerékpárral árasztották el a németek a magyar piacot. A kerékpárgyártást Magyarországon sokáig nagyon elhanyagolták. Csak a háború utáni időkben kezdtek foglalkozni a gyáripari érdekeltségek azzal a gondolattal, hogy az egyre növekvő behozatalt a magyar termeléssel csökkentsék. A kísérletezések sikerrel is jártak és Magyarországon ma már versenyképes kerékpárokat gyártanak, annak ellenére, hogy évenkint 40—60.000 külföldi, főleg németországi kerékpárt importálunk. Nemrégiben mozgalom indult meg, hogy a vámtarifa tervezett reviziójával kapcsolatban a *kormány emelje fel a külföldi kerékpárok vámját és így segitse elő a belföldi ipar fellendülését.* Erre a hírre természetesen megmozdultak a külföldi érdekeltségek is és az utolsó két hónapban egyedül Németországból közel *80.000 darab kerékpárt küldtek be a magyar piacra.*

—

Az Első Magyar Részvény Serfőződe szombaton tartotta meg rendes évi közgyűlését dr *Metzler* Jenő elnöklete alatt a MOKTÁR tanácstermében. Elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a vállalat elhunyt műszaki igazgatójának, *Hauner* Frigyesnek elhalálozásáról és indítványára **a vállalat szolgálatában eltöltött nagyértékű munkásságának a** közgyűlés jegyzőkönyvébe való megörökítése határoztatott el. Az elfogadott zárszámadások alapján a közgyűlés a *kifizetendő osztalékot* zőkönyvébe való megörökítése határoztameg. A szelvények decmber 3-tól kezdve a MOKTÁR-nál és a Kereskedelmi Banknál válthatók be.

—

A Ganz és Társa Danubius Gép-, Vagón- és Hajógyár Részvénytársaság és a Ganz-féle Villamossági Részvénytársaság igazgatóságai nov. hó 25-én ülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy a Ganz-féle Villamossági Részvénytársaság december 9-ikére és a Ganz-Danubius december 16-ára egybehívandó rendkívüli közgyűlésének javaslatot fognak tenni a két vállalat egybeolvasztására. Köztudomású, hogy a Ganz-féle Villamossági részvényeinek túlnyomó többsége a Ganz-Danubius tárcájában van s a két vállalat igazgatósága, kevés kivétellel, azonos személyekből áll, akik eddig is minden tekintetben a legszorosabb együttműködésben vezették a két társaságot. Az egyesülés ehhez képest inkább csak formális jelentőséggel bír és főoka a kétszeres adóztatás elkerülése, amely a tárcarészvények osztalékának az utóbbi években történt adóztatás alá vonása folytán előállott. A villamosgyár természetszerűleg továbbra is teljes mértékben folytatni fogja eddigi tevékenységét, sőt remélhető, hogy az egységben való működés még további előnyökkel is fog járni. A fúzióval kapcsolatosan a Ganz-Danubius részvénytőkéjét 12,250.000 pengőre fogja felemelni, a Ganz-féle Villamossági Részvénytársaság részvényeiből már is rendelkezésére álló részvénymennyiséget meg fogja semmisíteni, a többi részvény pedig olyképpen fog kicseréltetni, hogy minden 3 Ganz-villamossági részvényért 2 darab, az 1930. évre már osztalékjogosult Ganz-Danubius részvény adatik cserébe. A két vállalatnak a folyó évben eddig elért üzleti eredményei már is biztosítják azt, hogy a Ganz-Danubius által múlt évben fizetett osztalék az egyesült vállalat felemelt egész alaptőkéjére is folyósítható lesz. Teljesség kedvéért megemlítjük, hogy a Ganz-Danubius ezen fúzióval kapcsolatban 2:1 arányú részvénycsere útján magába olvasztja az Első Magyar Varrógép- és Kerékpárgyár részvénytársaságot is, amely már egy évtizedet meghaladó idő óta nem tart üzemet és ingatlana a Ganz-Danubius Kőbányai-úti telepének alkotja kiegészítő részét.

—

A Magyar Ált. Hitelbank igazgatósága legutóbbi ülésében sajnálkozással vette tudomásul hosszú időn át volt elnökének, gróf *Cziráky* Antalnak azon bejelentését, hogy egészségi állapotára való tekintettel régi szándékát, mely szerint az elnökségtől visszalép, nem tarthatja tovább függőben és neki a bank érdekében sok éven át kifejtett tevékenységéért legmelegebb köszönetet szavazott. *Klein* Gyula bejelentette, hogy az elnökség újjáalakításának lehetővététele céljából *alelnöki tisztségét az igazgatóság rendelkezésére bocsátja.* Az igazgatóság e bejelentést Klein Gyula értékes tevékenységének elismerése mellett, sajnálattal vette tudomásul és az ő javaslatára báró *Harkányi* Jánost az igazgatóság elnökévé, továbbá gróf *Mailáth* Józsefet és Ludwig von *Neurathot,* az Österreichische Kredit-Anstalt für Handel und Gewerbe vezérigazgatóját alelnökké választotta.

Az igazgatóság felkérte továbbá dr *Scitovszky* Tibor vezérigazgatót, kinek megbízatása a legközelebbi közgyűlés alkalmával lejárna, hogy vezérigazgatói állását továbbra is tartsa meg, amely kívánságnak megfelelni Scitovszky késznek nyilatkozott. Végül elégtétellel vette tudomásul az igazgatóság, hogy báró *Kornfeld* Pállal oly értelmű megállapodás jött létre, amely szerint Kornfeld báró tevékenységét administrateur-délégué-i minőségében fokozott mértékben fogja az intézet ügyeinek szentelni.

Telefón: 102—11 Telefón: 102—12
Nagy Imre
virágnagykereskedő
BUDAPEST, IV., FŐVÁMTÉR 5. SZÁM
(a Központi Vásárcsarnok átellenében.)
A Czigány János cégnek évek óta kizárólagos tulajdonosa. — Modern kertészeti telepem: II., Pasaréti út 54.

FRATELLI DEISINGER
cégnél Budapest, Ferenciek tere 1
(királyi bérpalota)
KÁVÉ • TEA • RUM

CORDATIC

A PESTI POTYA . . .

Automatabüffések elkeseredett harca az egylejesek és régi húszfilléresek áradata ellen

Valóságos numizmatikai gyüjteményt találnak esténként a büffék pénztáraiban — Védelmi készülékeket szerelnek fel

Lesben a kulisszák mögött

— *A Magyar Hétfő tudósítójától* —

Alig pár héttel ezelőtt állították fel az első automatabüffét — azóta már másik négy következett. A vállalkozók vígan dörzsölték a kezüket. Ezt tessék becsapni, hehehe... a gép csalhatatlan, a gép kérlelhetetlen... hja, húszadik század... a technika csodái stb. stb...

Mindjárt az első héten keservesen tapasztalták s azóta is egyre keservesebben tapasztalják, hogy a pesti potya nem ismer akadályt s keze alatt a gép igenis csalhatóvá és kérlelhetővé válik.

Végigjárva a büfféseket, megállapodtunk az Erzsébet-körúti *Unió* büffében, ahol a cégvezető *Schillinger* Rudolf, körülményesen elmagyarázta a különböző veszedelmeket, amelyekkel a nagy befektetéssel épült automatának küzdenie kell.

Elbeszélése szerint amint az első automata megnyílt, mintegy

vezényszóra előkerültek elfeledett fiókok mélyéből, régi, rongyos bugyelláriások fenekéről, a megpenészedett, megzöldült öreg vashúszasok és elszánt attakra indultak az automata ellen. Természetesen sikerrel.

— Kérem — mondja a cégvezető — az első napokban rettegve nyúltunk az aprópénz közé. El voltunk készülve egynémely eshetőségre, de azt a szemetet, amivel próbálkoztak, a különféle vasaknak, bádogdaraboknak, régi krajcároknak, mindenféle fémtörmeléknek azt az özönét, el nem lehet képzelni. A legtöbb volt persze a régi húszfilléres

— És hogyan védekeznek?

— Bemegyünk a büfféfal háta mögé, ahol titokzatos zúgás-zakatolás között indúlnak útra a szendvicsek, mignonok és pohár sörök. Schillinger elmagyarázza a trükköt.

— Először is ezt a pici kalapácsfélét alkalmaztuk, itt a csatornán, ahol a pénz végigcsúszik. Ez automatice kiüt az útból mindenféle pénzdarabot, ami a húszfilléresnél kisebb. Tessék csak figyelni, bedobok egy kétfillérest.

Kimegy, 1 perc múlva csúszik lefelé a kétfilléres, de csak a kis kalapácsig. Arra már nem kerül a sor, hogy mozgásba hozza magát a készüléket, vagy valami zavart okozzon. A kis kalapács egyet fordul és a kétfilléres félrebillenve leesik.

A másik óvóintézkedés — mutatja — ez a darab mágnes. Itt van a csatorna alatt és minden bedobott vasdarabot magához ránt. Ha aztán jön a következő vas, az leesik a földre. Esténként seperni lehet a régi húszfilléreseket.

— Próbálkoznak aztán apró szokollal, régi bulgár és görög érmékkel.

Egész rendes kis numizmatikai gyüjteményt lehet néha összeállítani a napi bevételből.

— *A legelszántabb ellenfelünk a román egylejes.* Ez ellen ebben a pillanatban még nem tudunk védekezni. A román egylejes t. i. súlyra, formára, pontosan akkora, mint a mi húszfilléresünk és megér összesen három fillért. Négy-öt héttel ezelőtt valaki felfedezte és azóta nap-nap után elárasztanak vele. Az első napokban a kisbankokat telefonon és személyesen valósággal megrohanták hogy tartanak-e román egylejest?!

— Rajtacsíptek már valakit?

— Ó nagyon sokat. Legutoljára az Imperiálban egy detektív in flagranti kapott két embert. Éppen be akartak dobni egy egylejest a lyukba. Azzal vonták magukra a közfigyelmet, hogy a szó szoros értelmében

dagadtra ették magukat.

Bementek este hatkor és nyolckor még mindig ettek. Végül is egy detektív figyelni kezdte őket és rajtavesztettek. Itt az Unióban is nagyon sokat tettenértünk már, sajnos legnagyobbrészt jobb emberek, akik ellen nem akarunk eljárást indítani, csak megszégyenítjük őket, talán akkor máskor nem jönnek be hozzánk.

— Ez ellen nincsen semmi segítség?

— *Már van.* Most készülnek és a legközelebbi napokban beszereltetjük.

Úgynevezett érmevizsgálót kap minden egyes készülék. Ez a készülék arra való, hogy a szélén recézett pénzt nem engedi át. Ez az egyetlen különbség a román egylejes és a húszfilléres között.

A lejesnek széle recés. Ha ez is megkész, akkor jöhetnek a potyák.

A fővárosi törvényről

Írta: **Wolff Károly**

A baloldal riadót fúj a műharang jegyében. Olyan nagy lármát csap, hogy végül szinte önmaga is azt hiszi, igaza van. Ez még a kisebbik baj. A nagyobbik az, hogy az éktelen lárma hallatára a jóhiszemű szemlélők is elhiszik, hogy valami nagy baj készül a fővárosi törvénnyel. A baloldal bele szeretné szuggerálni *a közvélemény fülébe, hogy a keresztény párt elárulta az autonómiát. A fülébe!* — mondom —, mert azt kötve hiszem, hogy a *fejébe* is bele tudja szuggerálni. Ha valaki elolvasta a készülő törvényjavaslatot és akkor hangoztatja ezt a vádat, *akkor nem jóhiszemű;* ha pedig nem olvasta el és elhiszi, *akkor ilyenekkel kár vitatkozni.*

Mikor az első tervezet a fővárosi törvényről megjelent, akkor méltó volt a felháborodás. Ha valaki igazságos akar lenni, *hasonlítsa össze a most készülő törvényjavaslatot az első tervezettel és úgy bírálja el a baloldal hangos lármáját.* Meg vagyok róla győződve, hogy ha így cselekszik, akkor úgy jár, mint a baloldal egyes vezetői, akik maguk elismerték, hogy *a mostani törvényjavaslat nagy haladás* és az autonómia szempontjából kevés kívánni valót hagy hátra. A baloldal egyik vezető tagja azt mondotta előttem: *Ez a törvényjavaslat a Keresztény Községi Párt és a Községi Polgári Párt uralmának bebiztosítása.* Ez vád akart lenni. Én pedig *bizonyítékként* prezentálom ezeket a sorokat annak igazolására, hogy *ebben a törvényjavaslatban mindaz megtörtént, ami a keresztény nemzeti uralom érdekében szükséges.* Mert én nem kertelek... Nekem olyan javaslat kell, amely *elsősorban biztosítsa a keresztény Budapest uralmát.* A keresztény és nemzeti szempont az én szememben mindenek felett áll.

A törvényhozásnak biztosítania kell annak lehetőségét, hogy miként maga a nemzet, úgy *a székesfőváros is azon az ezeréves keresztény nemzeti alapon haladjon, amely a nemzetet ezer éven át fenntartotta.* Minél jobban kiabál a baloldal és fenyegetőzik a szociáldemokrata párt, annál erősebb lesz a meggyőződésem arról, hogy *ez a törvényjavaslat nem rossz és a polgárság érdekeinek megóvását tartja szeme előtt.* A törvényjavaslat biztosítja a megalakulásnál a demokratikus fejlődés kívánságait, mert *az általános, egyenlő, titkos szavazati jog alapján épül fel.* 220 tagja közül 198 választott és csak 22 hivatalból tag. Igaz, hogy a *főpolgármesteri* hatáskör valamivel kibővül, de *az első tervezettel szemben hatásköre legalább hetvenszázalékkal szűkebb, miként tervezve volt.* Az újítás csak a kinevezési jog némi bővítésénél, a főiskolai képzettségűek legalsó fokát illetőleg, továbbá a törvényhatósági tanácsban való elnöklésnél, végül a tanácsi és az üzemigazgatósági tagok kinevezésénél mutatkozik. *Az autonómia szempontjából még ezt is kifogásolni lehet.* De ha figyelembe vesszük, hogy az első tervezet szerint az intézőtanácsban a fele tagot, az üzemi igazgatóságban is a fele tagot, sőt az elnököt és elnökhelyettest is a főpolgármester nevezte volna ki, ma pedig a tanácsban *fele* helyett csak a *negyedet,* az üzemigazgatóságokban viszont *fele* helyett csak *egyetlen egy tagot* fog kinevezni, míg *az elnököt és elnökhelyettest a polgármester nevezi ki,* — akkor igazságos ember nem beszélhet az autonómia elárulásáról.

A Keresztény Községi Párt nincsen kormányon. Az ügyet nem szolgálhatta volna tehát az abszolút tagadással és ellenzékieskedéssel, hanem az ő kötelessége oda irányult, hogy *a keresztény nemzeti uralom szempontjából annyit biztosítson, amennyit csak biztosítani tud.* Száz százalékig én sem vagyok megelégedve az összes rendelkezésekkel. De nyugodt öntudattal mutatok rá *azokra a módosításokra, amelyek az első tervezettel szemben keresztül vitettek,* mert ezek a módosítások kivétel nélkül az ügy érdekében és az autonómia jegyében történtek. Az a vád, hogy *az egyes közigazgatási kerületek nem egyforma nagyok* és így nem lehet egyenlő szavazati jogról beszélni, egyenesen nevetséges. *1872 óta sosem voltak a választási kerületek egyformák.* És a multbeli demokrata uralom idejében a választásnál *a IX. és X. kerületet egyszerűen összecsapták,* mert politikai érdekeik így kívánták. A külföld összes városaiban meg van ez az egyenlőtlenség, *megvan az országos viszonylatban, a képviselőválasztó kerületeknél is,* de megvolt a multban a forradalom utáni választásnál is. Csak egy példát idézek. A Belváros 26.000 lakosa tizenhat képviselőt választott, míg a VIII. és IX. kerületek 160—180.000 főnyi lakossága tizenkettőt.

A tanács megszűnik, de ez sem az autonómia rovására menő ujítás. A tanácsban eddig csak hivatalos tagok voltak, akik zárt ajtók mögött határoztak. *Az új tanács 25 tagja közül 19 választott tag lesz, akik éppen az én javaslatomra minden jogi természetű kérdésben nyilt ülésben fognak határozni.* Milyen hallatlan rosszakaratú tehát az egyik liberális lapban olvasott az az állítás, hogy *a polgárság ki lesz zárva az új javaslat szerint az ügyek intézéséből.* Nagy baj az, hogy a közönség legnagyobb része hiszékenységével tőrbeesik a nagy lárma hallatára. Nagyon csalódnak azok, akik azt hiszik, hogy félreverhetik a harangokat. Mert bizonyítani tudjuk, kinek köszönhet a közönség többet: *a puszta lármázóknak, vagy azoknak, akik minden erejükkel és befolyásukkal munkálkodtak, hogy a lehető legjobbat, a polgárság érdekében állót biztosítsák a törvényjavaslat megszövegezésénél.*

Ugy látom, hogy a szociálisták pénteki ülésein is baj volt már a lármával. Visszafelé sült el. Győzni fog az a belátás, hogy *a tömegeknek nem a kabarék és politikai heccek kellenek, hanem a becsületes, komoly munka árán biztosítható kenyér.*

KI A HIBÁS? . . .

Halmi Irén színésznő kártérítési pere a Réti-féle szinházügynökség ellen

Az ungvári szinházhoz szerződött szubrettprimadonnának, de a szinigazgató nem tartotta be a szerződést — Amikor a színésznő mint „háztartásbeli" utazik

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Halmi Irén színésznő kártérítési pert indított a *Réti*-féle szinházügynökség ellen, amelytől 21.141 cseh koronát követelt.

Az érdekes polgári per a mult év nyaráig nyúlik vissza, amikor Halmi Irén és a Réti-ügynökség között tárgyalások indultak a megszállt területre szóló szerződtetés körül. A színházi ügynökség ugyanis *Polgár* Károly szinigazgató nevében felajánlotta a színésznőnek az ungvári szinház szubrettprimadonnai szerepkörét.

Halmi Irén eleinte vonakodott a szerződést aláírni, mert — mint keresetében előadja — ismerte a megszállt területeken játszó magyar társulatok kedvezőtlen anyagi helyzetét s így nem akarta magát kitenni az esetleges fiaskónak. A Réti-ügynökség főnöke,

Réti Pál azonban hangsúlyozta, hogy csak kösse meg a szerződést, baj nem lehet, ő a saját személyében vállal garanciát mindenért.

Ilyen előzmények után Halmi Irén alá is írta a szerződést, útlevelet, vízumot szerzett és levél útján közölte Polgár igazgatóval, hogy utazásra készen áll. Az igazgató azonban azt a választ küldte, hogy csak október 1-től reflektál a működésére. Halmi Irén utóbb még egy express-levelet írt, amelyben figyelmeztette a színházigazgatót a szerződéses kikötésekre, erre a levélre azonban már választ sem kapott.

Halmi Irén ezekután arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felborult szerződésért és az ebből folyó anyagi káráért az ügynökség felelős, mert Réti Pál beszélte rá a szerződés megkötésére s ő vállalta a teljes anyagi garanciát.

A színházügynökség a per során azzal védekezett, hogy Halmi Irén szerződéséért nem vállalt anyagi garanciát, az azonban tény, hogy közvetítette a szerződéses megállapodást.

Gedeon bíró hosszas bizonyítást folytatott le a kártérítési perben és ennek során több tanut kihallgatott. Halmi Irén édesapja azt vallotta, hogy a tárgyalások Réti Istvánnal, Réti Pál fiával folytak és Réti István a szerződés aláírásakor hangoztatta, hogy édesapja teljes anyagi garanciát vállal. Később Réti Pál telefonon sürgette az utazást és személyesen is kijelentette, hogy vállalja mindenért a felelősséget.

Platschek Károly tanuvallomásában elmondta, hogy Halmi Irén édesapja telefonbeszélgetésénél jelen volt és tartotta az egyik kagylót. Hallotta, mikor Réti azzal nyugtatta meg az apát, hogy ha másképen nem megy,

háztartásinak kell magát mondania, ezen az alapon bizonyára beengedik a csehek.

A rendőrség ugyanis csak abban az esetben akart útlevelet adni Halmi Irénnek, ha beutazási engedélye van és a szerződést a prágai magyar követség láttamozza. Réti az aggályokra azt felelte, hogy az utazás sürgős, s miután ő mindenért felelősséget vállal, Halmi Irén utazzon úgy, mintha nem színésznő, hanem csak háztartásbeli volna.

Dr Gedeon Alajos bíró

a keresetet elutasította és a művésznőt a perköltségben is elmarasztalta.

Halmi Irén csak akkor léphetne fel Réti Pál ellen, ha *Polgár Károlyon követelését behajtani nem sikerül.*

Halmi Irén az ítélet ellen felebbezett a királyi ítélőtáblához.

KÁVÉHÁZ, étterem, üzlet, lakás nem marad sötétben,
ha tartalékban Ditmár-gyártmányú
MAXIM
PETROLEUM GÁZLÁMPÁT
art. — 300 gyertyafény. — Áram zavar esetén nem nélkülözhető!
Különféle típusok P 30-tól. —
Vidéki körzetképviselők kerestetnek

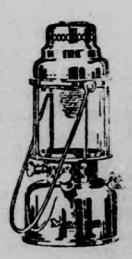
DÉMON
PETRÓLEUM GÁZKÁLYHA
Könnyű kezelés, kis fogyasztás, egyenletes, tiszta, meleg, Füst- és korommentes. — Olcsó! P 30-tól.

EGYEDÁRÚSITÁS: BLUMENTHAL LAJOS VASNAGYKERESKEDÉS, BUDAPEST, V, VÁCZI-ÚT 4

„. . . HOGY AZON HAZÁNK DICSŐSÉGÉRE NEMZETI JÁTSZÓSZÍN ÉPÍTESSÉK! . . .“

Thoroczkay Viktor és György bárók a hágai nemzetközi biróság útján perlik vissza a román államtól a kolozsvári régi szinházat

A Telekiek, Wesselényiek és Bánffyak is csatlakoznak az akcióhoz, mert őseik kifejezetten „magyar nemzeti játszószín“ céljára tették az adományt — Az oláhok kezén por és pókháló lepi az omladozó épületet

Ahonnan Jancsó Pál, Szentgyörgyi István, Dezséry, Déryné Széppataki Róza elindult . . .

— A Magyar Hétfő tudósitójától. —

A kolozsvári *Farkas uccai* öreg színház körül pereskedés indult. *Felperesek* az annak idején alapító erdélyi mágnások unokái, *alperes* a román állam, amely *1919 március 19-én vette birtokba az öreg épületet.* Ehhez egyébként semmi joga nem volt, mert a színház nem volt a magyar állam tulajdonában. A román állam 1922 december 24-én a kolozsvári egyetem rendelkezésére bocsátotta az épületet. Az egyetem nem tudván mihez kezdeni azzal,

1923 október 26-iki kelettel az Associatiune Patriciu Pietrean, az oláh képzőművészeti egyesületnek adományozta.

Nem a krajcárokhoz kötjük magunkat . . .

Az egyik magyar adományozónak, *Thoroczkay* József bárónak unokája, *Thoroczkay* Viktor báró ny. főispán, akinek véleményét az ügyben kikértük, kijelentette, hogy

ő, valamint testvérbátyja, a Tordán élő Thoroczkay György báró is ragaszkodnak ahhoz a kikötéshez, melyet nagyapjuk aláírt, ennekelőtte száztizenhat esztendővel.

— Nem a krajcárokhoz kötjük magunkat — mondja Thoroczkay báró —, nem ahhoz a néhány garashoz, amelyet Románia esetleg kifizetne. A lényeg az, hogy *nagyapám és a többi adományozók a magyar kultúra céljaira adták össze ezt a pénzt.* Azt akarom tehát, hogy

az épület ezt a célt szolgálja.

Össze kell fognunk valamennyiünknek az adományozók ivadékainak, össze kell gyűjtenünk az adatokat és *a hágai nemzetközi biróság elé kell terjesztenünk.*

— Történtek ebben az irányban valamelyes lépések?

— Bátyám, Thoroczkay György viszi ezeket az ügyeket. Ő a közel jövőben meglátogat, akkor megbeszéljük a részleteket és

megindítjuk az akciót.

A fontos az, hogy a többiek, a gróf *Teleky,* a báró *Wesselényi* és a báró *Bánffy-sarjak is mellénk álljanak és együttesen indítsuk el az ügyet.*

A mult . . .

„A magyar nézőjáték előadására egyesült nemes ifjak társulata, látván azt, hogy a magyar nyelven írt, vagy ezután irandó színjátékok a nemzet és anyai nyelv kiművelését nagy mértékben mozdítják elő: *elhatározták magukban, hogy magyar szinielőadásokat rendeznek* s a királyi főkormányt kérik, hogy számukra Erdélyben bárhol előadásokat tartani engedély adassék“. Ezt a kérvényt, amelyet

1792-ben terjesztettek az erdélyi kir. főkormányszék elé,

a következő nemes ifjak és honleányok írták alá: *Fejér* János, *Koncz* József, *Sáska* János, *Fejér* István, *Jancsó* Pál, *Verestói* Mihály, *Fejér* Rozália és *Kiss* Terézia. A következő évben megkapták az engedélyt s megindult a munka. A lelkes kis társaság első igazgatója a híres *Kócsi* Patkó János lett. A színészek mellé állottak a mágnások, a nemesség s Kolozsvár városának polgársága. Az 1794—95-iki országgyülésen vetődött fel először a terv: *állandó szinházat Kolozsvárnak! Fritsi Fekete* Ferenc úr csakhamar ki is dolgozta a plánumot s egy lajstrom is készült azokról, akik pénzbeli segedelemmel hozzájárulni kívántak. A pénz összeszedését és a színház építése körül mindennemű felügyeletet *Wesselényi* Miklós báró, *Bethlen* Farkas gróf és *Fritsi Fekete* Ferenc vállalták magukra.

A teátrális comissio az 1802-ik évben egy kis könyvecskét csináltatott — *a kerülőkönyvecskét.* Ez a kerülőkönyvecske 1802-től 1809-ig utazgatott — került-fordult — szerte az országban s mindenki, aki az építendő színházhoz valamivel hozzá kívánt járulni, bele írta ígéretét. A kerülőkönyvecske lapjaiba a kastélyos mágnások, négylovas nemesi familiák nevei mellé ilyenek kerültek: egy ifjú leány 30 frt. . . . egy tanuló ifjú 12 frt. . . . egy valaki 5000 zsendelyt . . . más valaki tízezer cserepet . . . egy vándorló legény 6 frt. . . . egy valaki egy vég vászont . . két szegény legény 12 frt. . . .

A telekadományozók szerződése

A telekvásárláshoz öt főúr állott össze, névszerint: *Teleky* Ferenc gróf, *Teleky* Lajos gróf, *Thoroczkay* József báró, *Wesselényi* Miklós báró és *Bánffy* József báró. Szerződésükben ez áll: *„Mi neveinket alább megirtak adjuk tudtára mindeneknek, akiket ezen dolog illethetne, hogy mi a mai napon ilyen egyezésre léptünk egymás között, tudniillik megalkuván s effektive által is vévén a kolozsvári református Collegiumtól, itt a városon, a belső Farkas-utczában egymás mellett lévő két telkeit, 2000 rénusi forinton,*

hogy azon kicsiny hazánk és nemzetünk dicsőségére, egy nemzeti játszószín építtessék.“

Ezt a szerződő levelet az 1803-ik év július 13-án írták alá s két nap múlva az országos színházbizottság ülésén adták át. Az átadás alkalmával azonban, amint erről az ülés jegyzőkönyve tanúskodik, kikötötték, hogy: *„mihelyt ezen telkekre nem színház építtetnék, vagy főépülvén más egyéb célra fordittatnék, vagy abban a magyar társaság kirekesztésével,*

vagy annak kárára idegen nemzetbeliek játszanának, azonnal jussok legyen magoknak, vagy örököseiknek kezeiket a színházra tenni s magokat törvényesen kielégíttetni“.

Sok viszontagság után végre 1820-ban került tető alá a Farkas uccai épület. A megnyitó előadáson, a megjelent főurak és nemesek, kiknek hozzátartozói mint műkedvelők felléptek, *kincseket érő drága ruháikat — diszmagyarjaikat, mentéiket, kardokat, mindent — a szinháznak adományoztak.*

Az 1906-iki esztendőig, *míg az új nagy szinház felépült* — 1919-ben azt is átvették a románok — addig, közel

száz esztendő alatt, sok fényes estét láttak ezek a vén falak.

Az öreg *Szentgyörgyi* István, a kolozsváriak *Pista bácsija* még innen indult . . . *Jancsó* Pál, az első magyar komikus . . . *Dezséri* Gyula és mások játszottak itt . . . *E. Kovács* Gyula, a legnagyobb magyar Shakespeare-színész . . . — *most a dohos, sötét, elhagyott teremben pók szövi hálóját, a bedeszkázott ablakok sarkában! . . . felszaggatva a padló, amelyen Aranyvári Emilia táncolt egyszer . . . Déryné Széppataki* Róza régen elcsendült hangjának foszlányai bujkálnak itt-amott, a tört csillárok, hulló vakolat között . . . Kint a kis kapu előtt öreg gesztenyék s odébb a csendes Farkas uccában vén hársak zörgetik ágaikat a késő őszben . . . *Ezek talán még látták a hintókat, amelyek felsoroztak itt esténként . . .* Ezek még adtak illatukból *Paulay* úrnak, *Jekelfalussy* Albert úrnak . . . *Lendvay* Mártonra is vetettek árnyékot . . . S *Szerdahelyi* Nelli köntösére hullatták alá virágaikat *egy régi, régi őszön . . .*

Török Sándor.

hírek

— **Borult, esős, enyhe idő.** *A Meteorologiai Intézet* vasárnap a következő jelentést adta ki: Európa nyugati részein változatlanul enyhe és csapadékos az idő. Az északi részeken hűvösebb van, gyakori csapadékkal. *Magyarországon nem volt nagyobb esőzés, bár az ország minden részén esett.* Budapesten, Keszthelyen 2, Turkevén 1, Pécsett 1 milliméteres csapadék volt, míg Szombathelyen és Magyaróváron csak esőnyom mutatkozott. Jóslat: *Egyelőre jobbára borult, csapadékos, enyhe, később változóan nyugtalan idő valószinű.*

— **Heim Pál emlékének áldozott a Fehér Kereszt közgyülése.** A *Fehér Kereszt* gyermekkórházat fenntartó *Fehér Kereszt Egyesület* vasárnap délelőtt 11 órakor közgyülést tartott, amelyen megjelent *József Ferenc* kir. herceg, *Hohenlohe* Károlyné, a népjóléti miniszter képviseletében *Petko-Szandtner* Aladár h. államtitkár, a főváros képviseletében *Lamotte* Károly tanácsnok, *Rutty* Pál, *Balkányi* Kálmán, *Bókay* Zoltán, *Csécsy Nagy* Imre és számos közéleti előkelőség. *Barcza* Károly elnöki megnyitójában emlékezett meg a nemrégiben elhunyt *Heim* Pál egyetemi tanárról, az egyesület orvoselnökéről. A közgyülés elhatározta, hogy Heim Pálnak emléktáblát állít. Azután a kórház múlt évi működéséről számolt be *Barcza* Károly. *Szemere* Béla igazgató-főorvos és *Kiss* Sándor gondnok jelentéseinek tudomásulvétele után dr Vitéz *Duzár* József egyetemi magántanár mondotta el emlékbeszédét Heim Pálról. A közgyülés közönsége meghatva hallgatta végig a beszédet.

— **A Turulra mászott fel egy munkanélküli fiatalember.** Vasárnap kora reggel a Ferencz József-hídon járókelő emberek meglepetve vették észre, hogy a *híd vastraverzein egy ember kúszik felfelé.* A rendőrőrszem azonnal értesítette a tűzoltókat, akik nyomban tolólétrával és kötelekkel jelentek meg a hídon. Közben az ismeretlen felért a híd oszlopának tetejére és *kiváncsian kémlelgette a Turul és a Duna vize közti távolságot.* A tűzoltók azonnal a hídoszlophoz támasztották a tolólétrát, két kötéllel felszerelt tűzoltó felkúszott az oszlop tetejére, *megkötözte a Turul szerelmesét és kötélen lebocsátotta az üttestre.* A rendőrök az ismeretlen embert azonnal beszállították a rendőrségre, ahol elmondta, hogy neve *Nagy* István, 22 éves foglalkozásnélküli munkás. A Turulra azért mászott fel, mert *hónapok óta kereset nélkül van és öngyilkosságot akart elkövetni,* de az utolsó pillanatban visszarettent. A rendőrség Nagy Istvánt egyelőre a rendőrségen fogta.

— **Vitriolos merényletet követett el felesége ellen az elhagyott férj.** *Mayer* Miksáné szülésznő férjétől különválva évek óta csende s visszavonultságban élt leányával az Eötvös ucca 37. számú ház egyik első emeleti lakásában. Pár nappal ezelőtt Mayer érintkezést keresett az asszonnyal és arra akarta rávenni, hogy *újból költözzenek össze.* Erről azonban az asszony hallani sem akart. *Vasárnap este 11 órakor Mayer Miksa váratlanul megjelent az asszony lakásán* és újból előállott tervével. Hosszas vita, majd veszekedés után *Mayer egy kis üveg vitriolt rántott elő a hátsó zsebéből és az asszony arcába öntötte.* Mayerné sikoltozva összeesett. Az összecsődülő szomszédok értesítették a mentőket és lefogták Mayert, aki menekülni akart. A mentők súlyos égési sebekkel a Kún uccai kórházba szállították a szerencsétlen asszonyt, aki *félszemét minden valószinüség szerint elveszíti. Mayer* Miksát a rendőrség *letartóztatta.*

— **A vasárnap öngyilkosai.** *Szabó* Miklós műszerész vasárnap reggel lakásán felvágta az ereit. Hörgésére a szomszédok lettek figyelmesek. Azonnal értesítették a mentőket, akik az öngyilkos fiatalembert *a Rókus kórházba szállitották.* — *Szili* József 45 éves cipészsegéd Ó-ucca 30. számú lakásán vasárnap délelőtt *mellbeszúrta magát.* A kivonult mentők a több sebből vérző embert súlyos állapotban szállították a Rókus kórházba. — *Vass* Erzsébet 30 éves házvezetőnő szolgálati helyén ismeretlen méreggel megmérgezte magát. A mentők a Rókusba szállitották. — *Schwer* Antalné 40 éves háztartásbeli asszony, Nagymező ucca 16. szám alatti lakásán *felvágta az ereit.* Mire az előhívott mentők megérkeztek a *szerencsétlen asszony rengeteg vért veszitett.* Eszméletlen állapotban vitték a Rókus kórházba. — Kispesten, a Kund ucca 32. számú házban egy munkásasszony lakásán *majdnem végzetes szerencsétlenséget okozott a kályhából kitóduló széngáz. Szalay* Károlyné este befűtött a kályhába és lefeküdt aludni. Reggel felé szomszédjai arra lettek figyelmesek, hogy *az udvaron erős gázszag terjeng,* amely Szalayné lakásából tódul kifelé. Feltörték az ajtót és *az ágyon halálra vált arccal, eszméletlen állapotban találták Szalay Károlynét.* Azonnal értesítették a mentőket, akik megállapították, hogy *az asszony súlyos gázmérgezést szenvedett.* Beszállitották a budapesti Rókus-kórházba, ahol ápolás alá veteték.

— **Leszúrással fenyegette a járókelőket egy iskolaszolga.** *Bali* József 27 éves iskolaszolga vasárnap hajnalban a Füzér ucca 50. számú ház előtt nagy botrányt rendezett. Kezében hatalmas kés villogott, a mellyel maga körül hadonászott és *az útjába kerülő járókelőket leszúrással fenyegette.* Az ijedten menekülő emberek rendőrért szaladtak, aki megkísérelte lefogni a dühöngő iskolaszolgát. *Bali József a rendőrrel szemben is fenyegetően lépett fel.* Akkor érkezett a helyszínre dr *Rácz* Ádám rendőrtisztviselő, aki *hirtelen elkapta a vad elszántsággal védekező embert és a rendőr segitségével lefogta.* Előállitották a főkapitányságra, ahol *őrizetbe vették.* Hatóság elleni erőszak és botrányokozás címén megindították ellene az eljárást.

— **A nagykanizsai 20-as honvédek ezredünnepe.** Nagykanizsáról jelentik: Az egykori nagykanizsai 20. honvédgyalogezred volt tisztjei és katonái szombaton ünnepséget tartottak, amelyen megjelent Vitéz Szepessy Aladár altábornagy és Vitéz Shvoy István altábornagy, szombathelyi körzetparancsnok is, akik mint a huszadik honvédgyalogezred parancsnokai vettek részt a világháborúban

Kérdezze meg a nagymamát!
Ugye ő is
STEINSCHNEIDERNÉL
vásárolta a paplanát. Nemcsak ő, hanem mindenki, aki olcsó ár mellett jó minőséget akar, az bizalommal fordul az ország legismertebb ágyneműgyárához, hol legjobb minőségű vattás és pehelypaplanokat, párnákat, takarókat, matracokát, sezlonokat, bergereket és mindennemű kárpitozott bútorokat olcsó áron szerezhet be a cég üzleteiben.
VII., Király ucca 79. és IV., Váci ucca 28.
Ugyanitt vas- és rézbútorok, komplett hálószobák legolcsóbb árakon.

MOVIK ZSIGMOND
Felelős szerkesztő és kiadó:

Perzsaszőnyeget
melyek most érkeztek meg Konstantinápolyból, rendkívül olcsó, versenyenkívüliáron vásárolhat, valamint mindenféle
gyári szőnyegeket
Axmuster, Bukle, stb. finom gyapjú ebédlőszőnyegekben nagy raktár. — Mocett átvető vásár propaganda árusítás! Megbízható cég! A legfelsőbb körök szállítója. Címre ügyelni!
KLEIN ÖDÖN
IV, RÉGIPOSTA-UTCA 3

A REVIZIÓS LIGA ORSZÁGOS IGAZGATÓSÁGI ÜLÉSE

Haller István vasárnap a világ katolikusságához szólott, hogy segítsen kiterjeszteni a nyugat őrhelyének, Magyarországnak határait

„Hiszem, hogy a magyar katolikusság sebei részvétre fogják indítani a világ katolikusságát!" mondotta Haller vasárnap a Vigadóban — Pechány Adolf, Dudosics Elemér és Kerkay Sándor előadása a megszállott területek problémáiról

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Az *Országos Reviziós Liga* kétnapos nyilvános, országos igazgatósági ülésének második napján is megtelt a Vigadó nagyterme. *Ferenczy* Sándor ügyvezető elnökhelyettes nyitotta meg az ülést, szíves szavakkal üdvözölte a megjelenteket, majd

átadta a szót Haller Istvánnak, akit a közönség meleg szeretettel ünnepelt.

— A nagy öldöklés után — kezdte beszédét *Haller* István — azok, akik annakidején eloldották a háború furiált, világgá kiállották önigazolásukat: „A szabadságért harcoltunk. Leégettük a láncokat az elnyomottak kezéről, s a népek sorsát a szabadság kezére bíztuk. Nem lesz többé önkény, szolgaság, Európa földjén az örök békének, a kultúrának virágai fognak kivirulni. A világháborúban a civilizáció győzött!" — *ezt harsogták a leghangosabban.* —

— A győzelmes civilizációból — állapítja meg keserűen Haller István — *nekünk is kijutott.* Nagy szükség volt erre! Hogyne lett volna?! *Hiszen élt itt a Kárpátok tövében, a Duna—Tisza között egy barbár nép, amely veszélyes volt a civilizációra, végzetesen veszélyes!* És ezt a veszélyt most vették észre, 1920-ban!

Megrázó szavakkal ecseteli ennek a „Duna—Tisza közén élő barbár nép"-nek helyzetét

itt az őrhelyen, ahol állott századokon át, talpig vasban védve a templomot építő, könyvet nyomtató Nyugatot.

— Miért védte Magyarország a Nyugatot? *Miért vetette mellét a törököknek,* miért nem hódolt be, mint a Balkán megcselekedte azt? *Nem tette, mert ötszáz esztendő keresztény kultúrája volt kiégethetetlenül belegyökerezve a lelkébe.* Lehet — mondta *Zay Ferenc* huszárkapitány 1515-ben, vitába szállva a török nagyvezér csábításaival — lehet, hogy elszakítja Európa népeit egymástól az olasz, spanyol, német, magyar, francia nyelv, de *köt a vallás, köt az egy Isten imádása!*

— Ez a keresztény kultúrgondolat volt az, amely száz és száz éven keresztül *megtöltötte a történelem lapjait magyar félistenekkel, hősökkel, martirokkal.* Miért? Mert Magyarország nem tagadhatta meg a keresztény kultúrát. *És ezt a kultúrát kellett legyőzni 1920-ban, ezt kellett megláncolni a civilizáció trianoni áldásaival!*

Ezekben az áldásokban ezeresztendős kötelékek pusztulnak.

Vesztett itt mindenki és *vesztett a katolicizmus, amely Európa bástyája volt.* A nyugati civilizáció addig terjedt, ameddig a magyar katolikus hierarchia uralma. Az Aldunánál ért véget a katolicizmus és *ott volt a kultúra határa is.* 1920-ban, mikor az állítólagos civilizáció győzött,

ezt a hierarchikus hatalmat is szétszakították.

Négy püspökséget teljesen elszakított Trianon, öt nagyobbrészt elveszett, hat megcsonkult, csak három maradt integer. A görögkatolikusok kettőt teljesen, egyet nagyrészben elvesztettek.

3300 plébániából maradt 1342.

Az egyházi földekből 228.800 katasztrális holdat kapott Csehszlovákia, 407.000 holdat Románia 15.000 holdat Jugoszlávia, végül 7000 holdat Ausztria. Ez 653.000 katasztrális hold.

— *Az az erdélyi püspök* — folytatta Haller István — aki már a *Magna Charta* megjelenésének idejében is a kalocsai érsek alárendeltje volt, *s a kassai, nyitrai püspökök, ma nem érintkezhetnek régi metropolitájukkal.* Hogy mi a sorsuk az elcsatolt területen élő híveknek,

arról beszélhetne a Népszövetség leveleződája.

A megszállott területen élő katolikusság állandó veszedelemben van, *gyermekeiket elszakítják az egyháztól, iskoláikat vagyon nélkül nem tarthatják fenn, minden megtörténik tehát, hogy a katolikus forrás kiszáradjon, sziklákkal betemettessen. Az a forrás, amelyből Szent István, Szent László, Szent Margit támadt!*

Fel kell hívni Róma figyelmét arra, hogy a magyar katolicizmus veszedelme egyszersmind az egyetemes katolicizmus veszedelme is.

„Életem célja Magyarország integritása" — mondta XI. Ince pápa. Most, amikor akciószabadságát visszanyerte a pápai diplomácia, most mindent el kell hogy kövessen védelmünkre. *Én hiszem, hogy a magyar katolikusság sebei részvétre fogják indítani a világ katolikusságát.*

A világ katolicizmusának lelkiismerete meg fog mozdulni és nekünk mindent el kell követnünk, hogy ez minél hamarább bekövetkezzen.

Nem hadsereget — *szószólást* kérünk. A kereszténység szolidaritását, mellénkállását, *hogy ki ne aludjon az a magyar mécses, amelyet ezer esztendőn keresztül olaj helyett vérünkkel tápláltunk.*

A nyugati civilizáció határa ezután is a magyar határ lesz,

a világ katolicizmusának tehát segíteni kell kitólni ezeket a határokat, *hogy ezzel saját határait is kitólhassa.* Akik pedig azt igérték annak idején, hogy a kisebbségek jogait biztosítani fogják s csak ezzel az igérettel kapták meg mai határaikat, nem teljesítvén igéreteiket, elvesztették ezzel az erkölcsi alapot s *az erkölcsi alap nélkül a materiális alap is kicsúszik lábaik alól.*

Haller István beszédét hosszantartó éljenzés követte.

Utána *Bajza* József egyetemi tanár a *horvát-kérdésről* számolt be, az illirizmus lényegét magyarázta meg, amely 1918-ban elérte a délszláv egységet, amely azonban *a valóságban nem jelent egyebet a balkáni szerb hegemóniándl.*

Dr *Pechány* Adolf kormányfőtanácsos a tót-kérdésről tartott mélyenszántó előadást, bebizonyítva, hogy *a tótok és magyarok* — amint az irodalmuk, viseletük, népszokásaik igazolják — *ezer éven át éltek együtt a magyarsággal s ezt az ezeresztendős együttélést nem lehet egy kézmozdulattal eltörölni.* Ezután

Dudosics Elemér a megszállott Nyugatmagyarország helyzetéről beszélt,

vázolva azt a veszedelmet, amelyet a *burgenlandi cseh települések* jelentenek. Végül *Kerkay* Sándor a keresztényszocialista munkásság nevében ismertette azokat az áldatlan munkaviszonyokat, amelyeket Trianon teremtett.

Több hozzászólás következett a közönség köréből, végül *Ferenczy Sándor felolvasta az elfogadott indítványokat és az ülést bezárta.*

LEGSZEBB ALAPÍTTATOTT 1854
PAPLAN
LEGJOBB
PAPLAN
LEGOLCSÓBB
PAPLAN

Kárpitosárú, vas- és rézbútorgyára
Szőnyeg, pokróc, függöny, ágy és asztalterítők, gyermekkocsik, nyugszékek minden kivitelben kaphatók
GICHNER JÁNOS
BUDAPEST, ERZSÉBET-KÖRUT 20
Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Nem lesz érdemleges tárgyalás e héten a parlamentben

a fővárosi törvény elhúzódó bizottsági tárgyalása miatt

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

A képviselőház csütörtökön ül újra össze. Valószínű azonban, hogy *megint csak egy napra,* mert az egyetlen javaslatnak, amely napirendre kerülhetne, a bizottsági tárgyalása még nem ért véget és csütörtökig nem is fog véget érni.

A fővárosi törvény bizottsági tárgyalása a kormány várakozása ellenére rendkívül elhuzódik.

Az eredeti elgondolás az volt, hogy a bizottsági tárgyalás két-három nap alatt megtörténik. *Már az elmúlt hét keddjén a Fővárosi Törvény napirendre tűzését vette számításba a kormány.* A bizottsági tárgyalás azonban ezidő szerint még csak a javaslat közepén tart és ha továbbra is ilyen nagy mértékben tart az érdeklődés a bizottságban, akkor

még egy hetet igénybe vesz a bizottsági tárgyalás.

Előre látható, hogy a plénum is kimerítően foglalkozik a javaslattal, kérdés tehát, *vajjon sikerül-e karácsony előtt ezt az egy javaslatot is tető alá hozni.* Az ellenzék

napirendi vitában

teszi erős kifogás tárgyává *a Ház szüneteltetését.*

Gróf Durini di Monza olasz követ vasárnap este utazott el Budapestről

— *A Magyar Hétfő tudósítójától* —

Gróf Ercole Durini di Monza budapesti olasz királyi követ, akit *nagykövetté Santiago di Chilébe* neveztek ki, vasárnap este utazott el feleségével a magyar fővárosból. Búcsúztatására a délivasúti pályaudvaron megjelent: gróf *Bethlen* Istvánné, a kormányzó képviseletében *Koós* Miklós alezredes, leső szárnysegéd, *Walko* Lajos külügyminiszter, *Klebelsberg* Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter, a miniszterelnök képviseletében bárcziházi *Bárczy* István államtitkár, a honvédelmi miniszter képviseletében vitéz *Szabó* László szárnysegéd, a többi minisztériumok kiküldöttei, de *Vienne* francia követ, vicomte de *Gracia Real* spanyol követ, *Karátsonyi* Jenő grófi, a máltai lovagrend követe, vicomte *Davignon* belga követ, a többi követségek képviselői, a hadsereg képviseletében vitéz *Nánássy-Mégay* Ernő és pávai *Mátyás* Sándor tábornokok, gróf *Csáky* István, a külügyminisztérium sajtóosztályának vezetője, báró *Wimmersperg* Frigyes ny. államtitkár, *Bogya* János országgyűlési képviselő, *Gerevich* Tibor tanár, a római magyar intézet igazgatója, az olasz követség tisztikara teljes számban, az olasz kolónia tagjai, a olasz iskola növendékei és többszáz főnyi közönség.

A kormányzó képviseletében vitéz Koós Miklós alezredes a követ feleségének hatalmas virágcsokrot és a kormányzóné arcképét nyújtotta át. A miniszterelnök csokrát *Bárczy* István államtitkár adta át, *Walko* Lajos külügyminiszter és gróf *Klebelsberg* Kunó kultuszminiszter személyesen nyújtották át csokraikat, a honvédelmi miniszter nevében pedig vitéz *Szabó László* szárnysegéd adott át gyönyörű csokrot. Egyébként is rengeteg virággal halmozták el Durini di Monza gróf feleségét, *a fülkét teljesen betöltötték a csokrok.* Közvetlen a vonat elindulása előtt a távozó követ és felesége meghatottan vett búcsút az előkelőségektől. A vonat indulásakor az olaszok hármas Eja, eja, allala-val, a magyarok pedig hatalmas éljenzéssel vettek búcsút. Az ablakban álló gróf Durini di *Monza* kalaplengetéssel, *a grófné pedig könnyezve kezével intett búcsút a hatalmas tömegnek.*

Guttmann berlini fogorvos beismerte, hogy ő ölte meg feleségét

Berlinből jelentik: Guttmann fogorvos, akit a rendőrség komoly gyanúokok alapján hitvesgyilkossággal gyanúsított, vasárnap délután beismerő vallomást tett. A gyilkosság napján pénzt vitt fel feleségének, akitől különválva élt. A pénz átadása után nézeteltérés támadt közöttük, amely parázs vita után tettlegességgé fajult. A verekedés hevében Guttmann felkapott egy törölközőt, azt felesége nyakába vetette és megfojtotta az asszonyt. A rendőrség Guttmannt letartóztatta.

Ma már fogalom, hogy a
Keresztény Szabóiparosok Szövetkezetében
a legjobb minőségben és a legolcsóbb árban szerezheti be szövet-, posztó- és béléskészszükségletét.
Főüzlet: IV., Károly körut 30. Fióküzlet: II., Zsigmond-u. 14.

AZONNAL kiadó két csinosan bútorozott uccai szoba. IV., Veres Pálné ucca 11. III. 10.

Levélpapírok, töltőtollak,
nyomtatványok, névjegyek stb. legszebb kivitelben
SZÉNÁSSY BÉLA PAPIRÁRUHÁZÁBAN,
Budapest, Ferenciek tere 9. sz. a. kaphatók

Színház

Újra színházat akarnak csinálni a Rádius-moziból

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Szabolcs Ernő és *Bródy* István sokáig mint operettrendezők vetélkedtek egymással. Az idén *Szabolcs* Ernő megvált a Fővárosi Operettszínháztól, *Bródy* István pedig a Magyar Színháznál vállalt igazgatói megbízatását adta vissza.

Nyilvánvaló volt, hogy a pesti színházi élet nem fogja sokáig nélkülözni sem *Szabolcs* Ernőt, sem pedig *Bródy* Istvánt, akik végre is az utolsó évek színházi histórjájában nem egy sikeres eseménynek voltak főrendezői. Szabolcs Ernő és Bródy István között tárgyalások indultak meg: milyen alapon és módon kezdhetnének együtt valami színházi vállalkozáshoz?

Mint értesülünk, Szabolcs és Bródy már meg is találták azt a lehetőséget, amelylyel újra aktív szerepet vállalhatnak a budapesti színházi életben: arról van szó, hogy Szabolcs és Bródy együtt kibérlik a *Rádius mozit* és azt a helyiséget, amely azelőtt *„Renaissance Szinház"* néven működött, újra mint színházat akarják vezetni.

Szabolcs és Bródy természetesen *operettszínházat* akarnak csinálni a Rádius moziból és ha a megindult tárgyalások eredményre vezetnek, egy mozival kevesebb és egy színházzal ismét több lesz — Budapesten.

A Zsiga gyerek meg az Endre papa esete és egyéb színházi dolgok...

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Most két párt van a pesti színházi világban. Az egyik esküszik a fiatalokra. A masik retteg az ifjúságtól, attól, ami friss, új és mai. Nagy a viaskodás a két párt között.

És ebben a harcban el fog esni — a fiatalság.

Két malomkő között őrlődik fel kedve, reménye, jövője.

•

Ebben a szezónban csakugyan színre került néhány fiatal író darabja. Egyik szép sikerrel. A másik zajos bukással. Olyan bukással, ahogy csak az ifjúság tud — bukni... És — sajnos — a fiatalságellenes front ilyenkor diadalordításban sikoltja, magyarázza: *úgy-e, hogy nekem van igazam!*

Verik a mellüket a penészes irodalmi rokkantak.

És büszkén mondják, hogy — éljen a konzervatív irodalom!

•

Ezen a héten azonban volt néhány bemutató, amelyek közül egyik-másik klaszszikus érv a — fiatalság mellett. Mert ott értik félre a fiatalság berzenkedését, ahol azt hiszik, hogy — huszonegy éven alúliak darabjait kell előadni.

Nem! Nem a születési bizonyítvány alapján bíráljuk el, ki a fiatal és ki a — fáradt!

•

Egészen fiatal például az a *Móricz* Zsigmond nevű gyerek ott a Nemzeti Színházban. A fényképeken nagy bajusszal látható ez a legény, de a színpadon, attól a pillanattól kezdve, ahogy felgördült a függöny — olyan betyárosan, tüzesen fiatal, mint egy érettségizett diák. Hiába teszi fel dupla pápaszemét a magyar műértészet megint, hogy aszongya: regénytéma, és színpad, és dráma, és miegymás — ez a *Móricz* Zsigmond mégis, azért is lelkes, kedves, duhaj fiatalságú költő, író, művész... megbocsát nekem, ha ezután arra gondolok, hogy magamban egyszerűen Zsiga gyereknek fogom szólítani!

Születési bizonyítvány alapon is fiatal — *Zsolt* Béla. Ha ez a *Kabos*-féle új színházi vállalkozás tudatosan állt Zsolt Béla mellé, akkor a Fővárosi Művész Színház startját kötelessége mindenkinek szimpátiával fogadni. Akármilyen komor is ez a hang, Zsolt Béla hangja — egészséges, lüktető meleg színű hang! És nobilis és — nívós. Bús Fekete úrnak ajánlom, hogy ne Vervenil-től, hanem *Zsolt* Bélától lopjon ezután.

Csúnya és kellemetlen vénember ezzel szemben *Farkas* Endre papa a Belvárosiban. Egy kicsit zavart, egyenetlen ez az öregség. Olyan nagyot, érdekeset és „újszerűt" akar a papuska és valami szárnyaszegett, összevisszaérvelt szalónpubis erőlködés az, ami „Gyár" címen kerül színre a színházban. Ez nem fiatalság! Ez nem az új dráma! Ez a különböző német törekvések, enyhe és vérszegény utánérzése.

Farkas Endre nem — Hasenclever. Ő maga mondja, hogy — építész!

Miért nem maradt a — téglánál! Igy balerina — aki énekel. Brunhilda — aki slou-foxot lejt Siegfried előtt.

Építész, aki szavakat ír és azt mondja, hogy ez egy darab, aminek — „Gyár" a címe...

Miért nem vigyáztak erre a szegény fiatal vénemberre!?

Miért nem irattak vele jó darabot...

•

Az öreg front a — vígszínházi melegágyban próbál virágozni. Jó, szabályos virágzás történik itt. Semmi sem meglepő, semmi sem érdekes. Csak — jó.

A rendezés is jó. Mint mindig!

Mert már unalmasan jó! Egyhangúan, precízen jó. Az ember feje megfájdul tőle, olyan jó! Hogy ötlettelen, invenciótlan, az nem baj. Pontos, hűséges — jó! Van nekem egy barátom, aki száz év óta mindig fekete kabátban és csíkos nadrágban jár! Ez a ruha mindig jól vasalt és csinos! De mindig fekete a kabát és csíkos a nadrág.

Ilyenek most már a vígszínházi előadások is.

Varsányi Irént ilyen fekete csíkos hangulatban kell látni! Nem árt neki! Varsányi mégis csak Varsányi.

•

Most majd jön a közönség! Az áldott jó pesti közönség.

És megváltja a jegyét a — Móriczhoz, meg Zsolt Bélához és a — beszélő filmekhez.

•

A színházi csalhatatlanok meg tovább vitatkoznak a fiatalságról és a — gazdasági válságról...

Nagy István.

—

Pesti zeneszerzők figyelmébe!

Eisemann Mihályról már uccát nevezték el!

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Van Liszt Ferenc tér, de Lehár Ferenc ucca még nincs. De Liszt Ferenc már nem unatkozik! Kollégája akadt! *Eisemann* Mihály személyében. Akiről uccát neveztek el a — fehérmegyei *Gárdony* községben! Eisemann Mihály, aki egyetlen rapszódiát sem írt még, csak néhány jó tangót, vett egy villát Gárdonyban. És a jó gárdonyiak uccát neveztek el a híres szomszéd nevéről.

„Eisemann Mihály ucca!"

Nem rossz! Nem is lebecsülendő! Isten merts, hogy kinevessük ezért a gárdonyiakat és ezt a kedves, szimpátikus, fiatal zeneszerzőt.

Végre, ha élő politikusokról lehet uccát elnevezni, miért ne lehetne egy élő zeneszerzőről is...

Éljenek a gárdonyiak, akik ennyire tudtak lelkesedni a *„Lesz maga jaszt is az enyém"* varázsától.

—

Angol lap egy pesti operett bemutatóról

A Király Színházban pénteken mutatják be a *„Régen és most"* című operettet, amelynek Noel *Coward* a szerzője. A londoni *The Ewening Standard* című lap ezzel kapcsolatban érdekes cikket ír a pesti bemutatóról. Azt írja az ujság, hogy London legnagyobb sikerü operettjét most magyar nyelven fogják játszani és érdekessége az, hogy a főszereplője *Miss Elisabeth Péchy*. „Ez az a színésznő — folytatja tovább az angol lap —, aki minálunk Londonban is fellépett annak idején, de igazgatója, James *White*, nem éppen tapintatosan, elvette tőle szerepét, mert nem volt megelégedve a művésznő angol nyelvtudásával. Most azonban *Péchy* anyanyelvén, magyarul játszik. Biztosan tudjuk, hogy az ő kiváló kvalitásai miatt olyan sikere lesz Noel Coward darabjának Pesten, mint Londonban".

—

Csok jasa!

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Valami ilyen dalt énekel egy magyar színésznő a Belvárosi Színház mostani újdonságában. Ez a színésznő C s a t a y *Janka. Régóta nem láttuk színpadon ezt a színésznőt — mert, ahogy egy nem nagyjövőjű darabban elénekli ezt a kis mókás dalt — meglepetés számunkra! Egészen új és friss és nagyon mulatságos komika mutatkozik be ezzel a dallal. Rengeteg ravasz, nemtörődöm, könnyelmű humora van Csatay Jankának. Nem az a túlzó, ripacs komédiásné, akiket unalomig megszoktunk már, — mondom —, tehetséges, izléses és mégis nagyon mulatságos! Egy dalával — üditő jelenség a Gyár című darab borzalmai között. Kár, hogy nem szerepeltetik sűrűbben. Annyi jó komikaszerepet rontanak el izléstelen alakításokkal! Miért nem veszik észre ezt a tehetséges színésznőt?*

Ahogy a közönség a filmet látja.

— **Monte Christo.** Az ifjabb Dumas regényét körülbelül harmadszor dolgozták fel filmre. Az első Monte Christo-filmet kétszer újitották fel. Mire másodszor játszották, mindenki nevetett rajta. Amikor például Monte Christo megtalálta az elásott kincset, először a mellére ütött, jelezvén, hogy szíve megdobbant, azután a sziklára mutatott, jelezvén, hogy ott a kincs. Az új Monte Christo: Jean Angelo, se nem üt a mellére, se nem mutat a sziklára. Szereplőtársai is szigorúan modern filmszínészek már, magát a történetet s a regényt alighanem mindenki olvasta... Mit lehet még ezenkívül megállapítani erről a filmről? Van benne pár szép felvétel, ezenkívül Lil *Dagover* most is szép, az idő vasfoga nem látszik meg rajta. Tessék, tessék méltóztassék! Ha a közönség bevonul, sikere lesz az előadásnak, amit naponta háromszor megismételnek.

Rádió

AZ ASZFALT-VILÁGNÉZET ÉS A GYEREK

Miért nem szerepelnek pesti írók a mikrofón előtt?

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Valójában arra adunk itt illetékes információ alapján felvilágosítást, hogy miért szerepelnek *olyan ritkán* a pesti írók a Studióban. Merthiszen mindannyiunknak, akiknek fejhallgatója vágy hangszórója az 550 méteres magyar adó műsorát zengi, ez már régen feltűnt.

Hiányoznak azok a nevek, amelyek a színlapokon állandóan szemünkbe ötlenek. Hiányoznak azok a darabok, amelyekről a különféle színházi kritikák és a közvélemény általában mint sikerekről beszél.

Tehát *miért?*

Mindenekelőtt állapítsuk meg a tényt, hogy a rádió műsora mindenki számára hozzáférhető. Tehát korkülönbség nélkül a család minden tagja közönsége, hallgatója lehet a rádió műsorának. Kétségtelen ennélfogva, hogy a Studiónak tekintettel kell lennie erre s műsorát lehetőség szerint úgy kell összeállítania, hogy az a *család* szempontjait ne sértse. A mikrofón elé kerülő darabok, felolvasások s egyebek tehát csak az ú. n. *fehér-számok* lehetnek. Mármost — kényes a téma! — de valahogy úgy vagyunk a pesti színházak műsorával, hogy azok rendszerint szexuális alapokon épülnek fel. Minimálisan házasságtörés vagy ehhez hasonló cselekmények akotják a darab magvát. Ezt pedig kiskorú leány vagy fiúgyermeknek mikrofónon továbbítani természetesen megengedhetetlen. A színházak műsorával szemben a szülők könnyedén gyakorolhatják a szelekciót. Ha egy darab nem megfelelő, a gyerek otthon marad. A rádiónál ez a kötelességszerű gondosság kivihetetlen.

A szülő szerepét tehát a Studió műsorösszeállító bizottsága veszi át.

Tény, hogy a pesti írók nagyrésze a városi erkölcsök világából nőtt ki. Nincs csodálatos abban, ha ezek az írók az aszfalt-világnézet diktandójára munkásságukat a szexuális területekre helyezik át. Ebben éltek, ez az elemük. A Studió azonban *kénytelen* gondosan ügyelni a témákra.

Elesik a gyanusítás tehát, hogy a Studió szándékosan mellőz írókat egy és más okok miatt.

A Studió — nagyon helyesen — csak *bizonyos témákat mellőz szándékosan*, mert erre az ifjabb generáció helyes nevelése kötelezi. *Nem tróik, hanem témák miatt* kell nélkülöznünk tehát a divatos, sikeres pesti színházi attrakciók egy részét.

Autó és motor

Hogyan tanítják az amerikai iskolákban az uccai közlekedés szabályait

— *A Magyar Hétfő tudósítójától.* —

Az Egyesült Államok területén működő *Nemzeti Automobilkereskedelmi Kamara* évek óta példás igyekezettel fáradozik a közlekedési balesetek lehető csökkentésén. E célból — nagyon helyesen — *már az iskolában foglalkoztatja az ifjúságot a közlekedésügyi problémákkal s minden évben pályázatot ír ki egy-egy közlekedésügyi témára,* úgy a tanulók, mint a tanitók számára. Legutóbb a 14 évesnél fiatalabb tanulók a következő feladatot kapták: *„Mint fiatal polgárnak kötelességem a közlekedési szabályok szemmeltartása".* A pályázat maximális terjedelme 500 szó volt. A 442 darab aranyérmen kivül *pénzjutalmat és aranyórákat osztottak ki.* Az első díj nyertese pedig ingyen jegyet kapott Washingtonba, ahol abban a kitüntetésben részesült hogy bemutatták *Hoover* elnöknek. A tanitók részére 1000—3000 szóból álló pályázatot hírdettek az ifjuság közlekedési neveléséről. *A pályadíjak 500, 300 és 200 dolláros pénzjutalmak voltak.*

Nem lehetne ezt a példát nálunk is követni? A közlekedési problémák iránti érdeklődést már az iskolai ifjuságban felkelteni? Fontos volna ez nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is, ahol *ilyképen az autó iránti ellenszenv könnyen megszüntethető volna.*

—

Vassal burkolt utak Franciaországban

Franciaországban két év óta vassal burkolt utakkal kísérleteznek. Az eddigi próbák eredménye igen kedvező. Az üreges, bordázott vasburkolaton nemcsak az autógumi, hanem a ló lába is csúszásmentes alapra talál. *A vasburkolat azonkivül könnyebb, olcsóbb és hosszabb életű, mint a bazalt.* A kísérleteket ezidőszerint meredek útszakaszokon folytatják s ha az új burkolat ezeken is beválik, ami valószínű, akkor a vas, mint útburkoló anyag *előreláthatólag nagy népszerüségre tesz szert.*

Kacagó esték
a
Komédia
Orfeumban
(Jókai-tér)
a legolcsóbb pesti szórakozóhely!

Bombamerényletet követtek el egy tekintélyes kownói lap szerkesztősége ellen

Feltűnővé teszi a büntényt, hogy a lap nem nagyon foglalkozott politikával

Kownóból jelentik: A litván fővárost páratlan izgalomban tartja egy minden valószínűség szerint politikai természetű bombamerénylet, amelyet vasárnapra virradó éjjel a város főutcájában, a *Musu Rytojus* című *tekintélyes mezőgazdasági folyóirat szerkesztősége ellen követtek el.*

A bombát az egyik ablakpárkány alatt helyezték el és gyújtózsinórral robbantották föl.

A robbanás rombadöntötte az épület néhány falát, s betörte a ház valamennyi ablakát. A robbanásnak akkora ereje volt, hogy a szerkesztőségi épület közelében levő egyetem épületének ablakai is bezuzódtak. *Emberéletben nem esett kár.*

A rendőrség még az éjjeli órákban nagy apparátussal látott hozzá a tettesek kiderítésére, de

a nyomozás még nem vezetett eredményre.

A mezőgazdasági folyóirat Litvánia egyik legtekintélyesebb lapja, amely *80.000 példányban jelenik meg és politikával nem igen foglalkozik.* Nem valószínű, hogy a merénylet maga az ujság ellen történt volna. Valószínűbb az a föltevés, hogy

a tettesek azok ellen a politikusok ellen akarták a merényletet elkövetni, akik a lap szerkesztőségében össze szoktak jönni.

A lapok jelentése szerint a tetteseket a *jobboldali radikális körökben kell keresni.*

Baross Gábor és Abaffy Zoltán véres kardpárbajt vívott

— A Magyar Hétfő tudósitójától —

Vasárnap délután a *Santelli*-féle vívóteremben *Baross* Gábor, a Postatakarékpénztár volt igazgatója és *Abaffy* Zoltán súlyos feltételü kardpárbajt vívott. Segédek gróf *Tolvay-Takách* és *Tóthváradv-Asbóth* tábornokok voltak.

A harmadik menetben

Abaffy hatalmas vágást mért Baross Gáborra, akinek szeme felett a homlokán hatcentiméter hosszúságú vágás támadt.

A vér pillanatok alatt elöntötte Baross Gábort, *mire a jelenlevő orvos a párbajt beszüntette.* A sebet azonnal bekötözték. *Baross Gábort autón a lakására szállitották.*

Vass József résztvett az Ujságkiadók Nyugdíjegyesületének díszközgyűlésén

— A Magyar Hétfő tudósitójától —

Az Ujságkiadó Tisztviselők Nyugdíjegyesülete vasárnap este jubiláris díszközgyűlést tartott a Szent Gellért szálló márványtermében. A közgyűlésen megjelent *Dréhr* Imre népjóléti, *Kállay* Miklós kereskedelemügyi, *Mayer* Károly földmivelésügyi államtitkár, *Szudy* Elemér, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetője, *Huszár* Károly, valamint *Berczell* Jenő és *Purebl* Győző fővárosi tanácsnokok, *Márkus* Miksa a Magyar ujságírók egyesületének elnöke, *Balkányi* Kálmán, *Berkes* Róbert, *Pakots* József, *Zsembery* István és még számosan. *Sümegi* Vilmos elnöki megnyitójában örökös tiszteleti tagul ajánlotta *Vass* József népjóléti minisztert. Javaslatát a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel fogdta.

Ekkor lépett a terembe *Vass* József, akit a megjelentek lelkes ünnepléssel fogadtak. *Vass* József meleg szavakkal köszönte meg az üdvözlést és hosszabb beszédben emlékezett meg azokról az időkről, amikor néhány hűséges munkatárssal maga szerkesztett egy kis lapot, amelynek egyúttal korrektora is ő volt.

A miniszter szavait hosszantartó taps és szünni nem akaró éljenzés követte. Ezután *Sümegi* Vilmos zárószavaival a díszközgyűlés véget ért. *Vass* József miniszter távozása után a társaság asztalhoz ült. A lakoma során *Berkes* Róbert mondotta az első felköszöntőt, a kormányzóra, majd Vass miniszterre s Rákosi Jenőről emlékezett meg. Ezután átnyujtotta *Sümegi* Vilmosnak a Földes Lenke által készitett márványkeretbe foglalt bronzplakettet, majd *Szudy* Elemér, *Huszár* Károly, *Pekár* Gyula, *Berczel* Jenő, *Kállay* Miklós, *Vészi* József és mások mondtak beszédet. A társaság vidám hangulatban az éjféli órákig maradt együtt.

Vasárnap három súlyos autóbaleset és mótorbicikli gázolás történt a fővárosban

Egyre nő a motorkerékpár-balesetek száma

— A Magyar Hétfő tudósitójától. —

Vasárnap több súlyos mótorkerékpár gázolás és autószerencsétlenség történt a fővárosban. Az éjszaka folyamán *Zombori* Gyula 30 éves sofőr, *Budics* Mihály nevű barátjával *a Bp. 16.975 számú autóval tétakocsikázásra indult.*

A sofőr előzőleg a kocsmában borozott és meglehetősen illuminált állapotban ült a volán mellé.

Az autó vad iramban robogott végig a Stefánia úton, az egyik kanyarodónál Zombori nem fékezte le a kocsit és *nekirohant az útszéli fának.* Az autó üvegablakai összetörtek és

a cserepek Budics Mihályt súlyosan megsebesitették.

Az autó elülső része teljesen megrongálódott. A több sebből vérző Budics Mihályt a mentők kötözték be és azután lakására szállitották. *A sofőr ellen a rendőrség megindította az eljárást.*

Richter Ferenc napszámost, aki a Zápor utca 46. számú házban lakik, vasárnap reggel az Erzsébet körúton elütötte egy mótorkerékpár.

A gázoló mótorbiciklista, mielőtt a rendőr igazoltathatta volna, továbbrobogott.

A rendőr lejegyezte a rendszámnak három utolsó számjegyét, amely 782-vel végződik. *Richter Ferenc súlyos belső zuzódásokat szenvedett,* a mentők a Kun uccai kórházba vitték. A rendőrség az áruló rendszám alapján *keresi a gázoló mótorost.*

A Külső-Jászberényi úton hajnalban *Mikodin* Andor 29 éves magánhivatalnok *Bp. 82.142. számú mótorkerékpárjával*

elütötte az úton posztoló rendőrt.

Bauch József rendőr könnyebb természetű zuzódásokat szenvedett. A magántisztviselőt előállitották a rendőrőrszobára, ahol igazoltatták. *A gázolás miatt megindul ellene az eljárás.*

Izgalmas küzdelmek a boxbajnokságokban

Magyarország 1929. évi ökölvívó bajnoki címért folyó küzdelmek második napján zsúfolt széksorok előtt folytak le a mérkőzések. **Középsúly:** *Csiszár* (BTK) az első menetben kiütéssel győz *Judt* (BTC) ellen. *Farkas* (MTK) a második menetben knockautolja *Kulcsárt* (FTC). — **Welter súly:** *Baldzs* (TTC) szabályos ütéseivel és meggondolt támadásával megérdemelten győz *Ecsegi* (FTC) ellen. **A nap legszebb mérkőzése** *Dalos* (BTC) győz *Nyilas* (BTK) ellen. *Csiszár II.* (BTK) győz *Bokody* (B. Vasutas) ellen. — **Közép súly:** *Tokaji II.* (BTK) győz *Varga* (NSC) ellen. *Varga* a második menetben feladja. — **Nehéz súly:** *Meyernél* (NSC) 10 kg-mal neheze *Váry* (MAC) valósággal lecsépeli ellenfelét.

Francia vélemény szerint a nagyhatalmak a magyar követeléseket honorálják a jóvátételnél

Párisból jelentik: A Petit Parisien hasábjain *Jullien* az átengedett javakról tárgyaló bizottság munkálataival kapcsolatban a következőket irja:

A bizottság megállapodásai ezeket a pontokat tartalmazzák:

1. Törölték Jugoszláviának és *Romániának az átengedett javak és a jóvátételi kötelezettségek tekintetében fennálló adósságait.*

2. *Románia megtartja teljesszázalékos részesedését a magyar és a bolgár jóvátételekből,* viszont Jugoszlávia részesedését 10 százalékról 2 százalékra mérsékelték, amennyiben beszámitották a dologi szolgáltatások czimén eddig kapott előlegeit.

Jullien itt megjegyzi hogy a jugoszláv delegátus — újabb utasitásig — még nem járult hozzá ehhez a mérsékléshez.

3. Görögország megkapja háborús adósságainak fedezetét a keleti jóvátételekből, mégpedig olymódon, hogy *Románia részesedését és a maga részesedését kivéve, a többi szövetséges állam százalékos részesedést csökkentik.*

4. Csehország felszabadítási adósságát harmincht évre szóló 11 millió márkában állapitották meg.

5. Csehország kérte, hogy némi ellenszolgáltatásul juttassák részesedéshez a keleti jóvátételekből. *Románia nyomban kijelentette, hogy ehhez hajlandó hozzájárulni.* Valószínű, hogy a jugoszláv delegátus, aki még nem kapott erre vonatkozóan utasitást, szintén megadja hozzájárulását.

6. **Az általános megegyezés érdekében a nagyhatalmak felajánlották, hogy 1943 után lemondanak a keleti jóvátételeknek őket megillető részéről a kisantant-hatalmak javára, hogy ilyen módon fedezzék a magyar ellenkövetéseket.**

Jullien valószínűnek tartja, hogy Szófiával sikerül megegyezni a felkinált „valóban nagylelkű" feltételek alapján, úgy hogy

az egész megoldás sikere végeredményben azon mulik, hogy meg tudnak-e állapodni Magyarországgal, *amelynek hajthatalansága ma éppen olyan teljes, mint elszigeteltsége.*

Impozáns módon ünnepelte a katolikus ifjúság XI. Pius pápa felszentelésének ötvenedik évfordulóját

A hercegprimás miséje az egyetemi templomban

— A Magyar Hétfő tudósitójától. —

A *katolikus egyetemi ifjúság* vasárnap délelőtt fél 12 órakor a budai Vigadó nagytermében nagyszabású ünnepséget tartott abból az alkalomból, hogy

XI. Pius pápa idén ünnepli felszentelésének ötvenedik évfordulóját.

Első kisérlet volt ez az ünnepség arra, hogy az ifjúság a szűk egyetemi aulán kívül mutassa be hatalmas tömegeit. *Az ünnepség előtt az egyetemi templomban mise volt, melyet Serédi Jusztinián biboros hercegprimás mondott.* A misén résztvett az egyetemi tanács, valamint zászlók alatt a katolikus ifjúsági egyesületek tömérdek küldöttsége.

A budai ünnepségen is résztvett *Serédi* Jusztinián biboros hercegprimás, valamint *az egyetemi tanács, igen sok egyetemi tanár, a Szent Imre kör, a Szent Imre kollégiumok, a Szent Margit kör, az Emericana a kongregációk és számos bajtársi egyesület.* A program keretében az egyetemi énekkarok elénekelték a *Boldogasszony Anyánk*-at, majd

dr Wolkenberg Alajos prorektor méltatta XI. Pius pápa ötvenéves papi jubileumának jelentőségét.

Friedrich Sári a *Szent Margit kör* elnöke költeményt szavalt. Erre ismét az egyetemi énekkarok éneke következett, azután *Szentgyörgyi* Lóránt joghallgató mondott beszédet,

végül a rector magnificus, az evangélikus Dr Doleschal Alfréd hódolt a világ legnagyobb tekintélyének.

A szép ünnepség a Himnusszal ért végett.

A Budai Katolikus Kör ünnepe

A felsővizivárosi római katolikus egyházközség vasárnap este *XI. Pius* pápa aranymiséje alkalmából a Budai Katolikus Körben nagyszabású műsoros ünnepélyt rendezett, amelynek kimagasló eseménye *Haasz* István dr tábori püspök ünnepi beszéde volt.

A tábori püspök beszédében XI. Pius pápa három nagy gondolatával foglalkozott.

Az első gondolat az, hogy *nincs béke a világon, amig a lelkekbe is vissza nem tér Krisztus szelleme.* A másik gondolat az *actio catholica,* ami azt jelenti, hogy a hitélet kimélyitésében és a katolikus gondolat diadalravitelében *nemcsak a papságnak, hanem a világiaknak is ki kell venni a részüket.* A harmadik *a missziós gondolat,* amely megérdemli a magyar katolikusok legnagyobb mértékű támogatását.

A püspök ezután a pápa és Magyarország viszonyát vázolta.

XI. Pius neh z körülmények között *igen sokszor tanujelét adta atyai jóindulatának.* Magyarország és a magyar katolicizmus érdekében kifejtett tevékenysége azt mutatja, hogy

a Szentatya együtt érez velünk és valóban istápolja a magyar katolicizmus érdekeit.

A püspök végül felszólította a közönséget, hogy jelenlegi sivár helyzetünkben a gazdasági és lelki nyomorúság megpróbáltatásai közt *ugyanolyan hűséggel szolgáljuk a pápa hármas gondolatát, amily hűséggel, szeretettel és ragaszkodással ő viseltetik irántunk.*

Az ünnepséget különböző zeneszámok és irredenta játékok tarkitották.

Lóverseny

A teljes sötétség miatt elmaradt a vasárnapi ügető ötödik futama

Ügetőversenyek voltak vasárnap délután az Erzsébet királyné úton, ha ugyan versenynek nevezhető az, *ha néhány ló a feneketlen sárban hajtva, egymást megelőzni igyekszik.* A szombat éjjel óta tartó eső teljesen feláztattta a homokos pályát, így tehát az *elért eredmények realitásához sok szó fér.* Dacára a kellemetlen időjárásnak, nagyszámú közönség előtt, *félhomályban futották le a kiirt versenyeket.*

Az első futamot Dante nyerte meg Ljubimac, Iwa és még öt ló elleni Tot.: 10:45, 17, 21, 27. Olasz: 10:42. A második futamban a már régen esedékes Áruló nyert Orgovány, Feri és 5 társa ellen. Tot.: 10:25, 14, 18, 40. Olasz: 10:70. A harmadik futamot a sok résztvevő miatt két részletben futották le. Az első részben Vétek, Godero, Ellenkező a sorrend. Futott még 4 ló. Tot.: 10:34, 12, 12, 13. Olasz: 16:47. A második részben Clayton nyert Gierdán és G. Endre bácsi ellen. Itt még 5 ló vett részt. Tot.: 10:131, 20, 13, 16, Olasz: 10:31. A negyedik futam már sötétben zajlik le, melyet Colocald nyert küzdelem után. Jutalom Horpacs és még 6 ló ellen.

Az ötödik futam a teljes sötétség miatt a közönség nagy örömére elmaradt.

Csepel kerékpár részletre 165 P
Lengyel Gépárúházban, Jókai-u. 1

Díjtalan hmzés, szabás tanitás
Varrógépek, gramofonok

Zsuffa István és Társai
angol gyapuszövetek kereskedése
BUDAPEST, IV., VÁCI UCCA 25. SZÁM.
(Piarista ucca sarok)
Állandó nagy raktár elsőrendü angol, skót és irland szövetekben, valamint selyem-

A SÁRTENGERBEN ÚR VOLT A TECHNIKA ÉS A KONDICIÓ

Gólzáporral győzött a három nagy csapat

Újpest—Bástya 6:1 (4:1) — Ferencváros—Nemzeti 7:2 (3:1) — Hungária—Bocskay 5:2 (3:0)

Újpesten a szegediek mindkét értelemben verést kaptak — A Ferencváros tüneményes játékkal „javított" — A Hungáriára nem lehetett ráismerni — A Kispest és a III. kerület alaposan előrelendült — Pécs-Baranya balszerencsével adott le egy pontot a Somogynak

A lejátszatlan két mérkőzés már aligha változtathat az őszi helyezéseken

Ujpest az élen s az Attila a sereghajtó

A Sabaria Nagykanizsán bebiztosította az első helyét

A favorit csapatok nagy győzelme az elmult vasárnap jellemzője. A sártengerré változott pályákon már csak a viharedzett, rutinos játékosok bírták az iramot s így bizonyos volt, hogy a technikán kivül a kondició dönti el a mérkőzések sorsát. Ezek közül az élen futó *Ujpest* aratta a legnagyobb arányú győzelmet, utána a *Ferencváros*, majd a *Hungária* következett — a tabella sorrendjében. A három nagy csapat összesen 18 gólt rúgott s csak 5 gólt kapott: az átlag tehát kielégitő. Különösen a *Ferencváros* és a *Hungária* frissesége volt feltünő, míg *Ujpest* a mérkőzésvégi botránnyal tünt ki. A *budai derby* győztese Óbuda lett a formán kívül lévő *Budai 33*-mal szemben. Az *Attila* sorsát *Kispest* pecsételte meg, a *Pécs—Baranya és Somogy* találkozása viszont a Somogy szempontjából szerencsés döntetlennel zárult. Röviden:

az I. liga utolsó bajnoki fordulója meglepetés nélkül zajlott le

s nyolc csapatunk részére a megérdemelt téli pihenőt, vagy az anyagiakat jelentő túrák idejét hozta el. További s egyben utolsó mérkőzést már csak az Ujpest, a Ferencváros, a Pécs—Baranya és a Kispest játszik. Az előjelek s a papirforma alapján az alább következő tabellán az elkövetkező két mérkőzés nem okoz változást.

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. Ujpest	10	8	1	1	35:13	17
2. Ferencváros	10	7	2	1	34:11	16
3. Hungária	11	6	3	2	30:16	15
4. III. ker. FC	11	5	3	3	17:18	13
5. Kispest	10	3	5	2	18:11	11
6. Budai 33	11	3	4	4	18:13	10
7. Bástya	11	4	2	5	22:26	10
8. Bocskay	11	2	5	4	16:23	9
9. Nemzeti	11	3	2	6	10:23	8
10. Pécs-Baranya	10	1	5	4	11:19	7
11. Somogy	11	1	5	5	12:28	7
12. Attila	11	1	3	7	10:22	5

Hátralevő mérkőzések:

Ujpest—Pécs-Baranya és Ferencváros—Kispest.

Ferencváros—Nemzeti 7:2 (3:1)

Tüneményes játék, 7 gól és — minden meg van bocsájtva

A Ferencváros az elmúlt két hét keserves óráiért alapos vigasztalással szolgált közönségének. Pompás formában ellenállhatatlan játékkal elsöpörte maga elől az ellenfelét. A gólarányát, amely pedig az előjelek szerint nagy szerepet fog játszani a bajnokság kérdésében, hatalmasan javította. Bukovi, Takács és Toldi pompás volt ismét. A védelem néhány kisebb hibájától eltekintve „magára talált" a zöldfehér tizenegy: több debacle aligha lesz.

Az eső ellenére a Ferencváros óriási lelkesedéssel játszott és tüneményes játékot mutatva, valósággal lehengerelte ellenfelét. Turai vehemens lövését a 7. percben Gallina kiejti. A 11. percben veszélyes Nemzeti támadás s Amsel az utolsó pillanatban ment.

A 14. percben Turai—Kohut akcióból utóbbi beadásával Takács megszerzi a Ferencváros vezető gólját: 1:0.

A Ferencváros nagy fölénybe kerül, halfsorában Bukovi válogatott formát jászik ki. A 31. percben Gallina elhagyja kapuját és Flóra kézzel fogja a labdát. A bíró 11-es ítél, amelyből Takács a második gólt lövi: 2:0. Pár perc múlva (34. perc) Rémai II. lerohan és a kifutó Amsel mellett hálóba juttatja a labdát: 2:1. A 37. percben Táncos—Takács leviszik a labdát s az utóbbi újabb gólt lő: 3:1.

A 44. percben Flóra miatt újabb 11-es, amelyet Takács Gallina ölébe helye.

Szünet után a ferencvárosi fölény még nagyobb. A 2. percben Turait a 16-son belül felvágják, szabadrúgás, amelyből a labdát Toldi megszerzi és közelről gólt lő: 4:1. A 4. percben Táncos egyedül lerohan és az 5. gólt lövi: 5:1. A 8. percben a Nemzetiek vezetnek egy veszélytelennek látszó támadást és Győri a korán vetődő Amsel feje fölött szép lövéssel a Nemzeiek második gólját lövi: 5:2. A 37. percben Obitz szökteti Toldit, kitől a labda Kohuton keresztül Takácshoz kerül, aki a gólba juttatta: 6:2. A 39. percben Takács öt méterről beállította a végeredményt: 7:2.

Pécs-Baranya—Somogy 2:2 (0:1)

A Pécs-Baranya 4000 főnyi közönsége előtt biztos győzelmet engedett ki a kezéből. Az első félidőben egyenrangú ellenfelek küzdelme, szünet után veszélyesebb pécsiek vannak nagy fölényben. A vezető gólt a Somogy szerezte a 38. percben, majd szünet után a 4. percben Veder egyenlít: 1:1. A 27. percben Veder szép fejesgóljával a Pécs-Baranya biztos győztesnek látszik, amikor a 44. percben veszélytelen helyzet után Jakube közelről kiegyenlít: 2:2.

Újpest—Bástya 6:1 (4:1)

A Bástya vezet, de Újpest gólzáporral felel, majd a zuhogó esőben zuhognak a pofonok

A sajnálatos verekedéstől eltekintve Ujpest tartalmas, fölényes és egyre egységesebb játékkal mintaszerű profi teljesítményt nyújtott. A csatársor kiforrott már s tavaszra félelmetes erőt reprezentál.

A lelkesen küzdő Bástya gyenge partnernak bizonyult, mégis

a 4. percban Borsányi hibájából Solti lefut, a labdát beadja s a résenálló Possák a hálóba juttatja: 0:1.

Az Ujpest ettől kezdve óriási fölénybe kerül. A 19. percben Possák kezelése miatt megítélt szabadrúgást Avar 40 méterről kapura lövi, Beneda a labdát csak kiöklözni tudja s a berohanó Spitz hálóba juttatja: 1:1. A 20. percben Avar gyenge lövése Beneda hibájából újabb gól: 2:1. A 34. percben Szabó beadását Spitz elhibázza, de a résenálló Avar gyönyörű félmagas gólt lő: 3:1. A következő percben Szabó—Spitz gyönyörű összjátékkal lejut a szegedi kapu elé és Szabó a negyedik gólt lövi: 4:1.

Szünet után a 6. percben a labda Stófiántól Avaron keresztül Törökhöz kerül, aki éles szögből védhetetlen gólt lő: 5:1. A 10. percben Avar Spitzet szökteti, aki az egész védelmet, közte a kapust is átjátszva beállítja a végeredményt: 6:1. A Bástya az utolsó percekben durva játékba fog. Emődy lerúgja P. Szabót, akit hordágyon visznek ki. A bíró a faultért büntetőrúgást sem ítél, a közönség erősen tüntet ellene. Borsányi Vargával és Avar Emmerlinggel pofozkodik össze, ami a nézőkre is átragad s a hatalmas verekedésnek csak a lovasrendőrök attakja vet véget.

III. ker. FC—Budai 33 2:1 (1:0)

A Harihárom végleg letört az őszre. Ideje lesz pihenni. A hatalmas sár sem konveniált a könnyű legényeknek s így az óbudaiak lelkes, gyors és robosztusabb játékukkal megérdemelten győztek.

A Hariháromé a kezdeményezés. Az 5. percben Ember fölélő. Majd a 14. percben az óbudaiak lendülnek ellentámadásba:

Lutz II. 20 méterről váratlanul erős lövést küld a Harihárom kapujára, Lantos megkésve nyúl a labda után s máris bent táncol a vezető gól.

A 41. percben Drösslert 16-oson belül felvágják. 11-es lenne, azonban Biró Sándor bíró érthetetlenül az óbudaiak ellen ítél szabadrúgást.

Szünet után a 34. percben Lőwy faultolja Fenyvesit, de a labda gyors szélsőnél marad s beadását Drössler értékesíti: 2:0. Befejezés előtt egy perccel a Harihárom támad, Embert a büntetőterületen belül faultolják. 11-es, melyet Ember a rendeltetési helyére juttat: 2:1.

Kispest—Attila 2:1 (1:1)

Nyolc gólt rugott Kispest összesen s tizenegy ponttal mégis az ötödik

Az Attila óriási lelkesedéssel játszik s teljesen félpályára szorítja ellenfelét. Siklósi nagyszerű irányitásával főként a szélsők vannak frontban. Az iram rendkívül erős, a játék gyakran durvaságba hajlik, főként Rax véteti magát észre e téren.

A 36. percben Pacolai hátrahúzott labdáját Fürstner olszájdhelyzetből hálóba küldi, melyet Vass bíró megad: 1:0.

A 41. percben Siklósi nehéz helyzetből, fordulásból kiegyenlít: 1:1. Szünet után egyenlő erők küzdelme. Mindinkább eldurvul a meccs. A 43. percben Kis a bal szélen lefut és beadását Pacolai befejeli: 2:1.

Hungária—Bocskay 5:2 (3:0)

Kiadós revans — kamatokkal együtt

A Hungária okos, friss és ötletes játékával megérdemelten győzött veszedelmes ellenfelével szemben. A gólarány nem fedi az erőviszonyokat, a Bocskay ugyanis néhány percen kívül nem volt nehéz partner. Sebess, Kompóthi és Bihámi jó játékával kiemelkedett a mezőnyből.

Erősen zuhogó esőben a Hungária lendül támadásba s fölényét az egész félidőn keresztül megtartja.

Már a második percben Bihámi szép összjátékkal Barátkyhoz juttatja a labdát, aki megszerzi a vezetést: 1:0.

Az 5. percben Hirzert faultolják, a szabadrúgást ő rúgja a 16-os sarkáról Remmer elé, aki kapásból gyönyörű gólt szerez: 2:0. Állandó Hungária fölény. A 31. percben Bihámi lövésszerűen fejeli Titkos beadását, mely lécet érintve jut kapu fölé. A 41. percben Titkos Remerhez passzol, aki a 16 helyzetben levő Barátkynak adja a labdát, ő viszont gondolkodás nélkül a sarokba ragasztja: 3:0.

Szünet után a játék kiegyenlített, a Bocskay felnyomul, de a 20. percben mégis a Hungária jut gólhoz. Ticskát a 16-son belül kézzel akadályozzák, a bíró 11-est ítél. Bihámi gólt lő: 4:0. Két perc mulva a Bocskay kapuja előtt nagy kavarodás támad, amelyből Kompóthy váratlanul ujabb gólt lő: 5:0. A 25. percben Markos beadását Ujvári kiejti,

a berohanó Vince 2 méterről megszerzi a Bocskay első gólját: 5:1.

A 27. percben Szemest Kompóthy a 16-oson belül faultolja s a megítélt 11-esből Molnár beállítja a végeredményt.

II. LIGAMÉRKŐZÉSEK

A szombathelyi legénység erős és néha durva játékban megérdemelten győzött a helyi együttes ellen, melynek csatársora gólképtelennek bizonyult. A Sabaria kezdi a játékot erős iramban és Buresch révén több támadást vezet, amelyek azonban a csatárok izgatottsága folytán eredménytelenek maradnak.

Szünet után a Kanizsa nagy erővel támad, azonban a 10. percben Tárnok mintaszerű beadása Holzbauerhoz kerül, aki megszerzi a győztes gólt. A kanizsai együttes kétségbeesett kiegyenlítési próbálkozásai eredmény nélkül maradnak s a Sabaria mindjobban felnyomul. A mezőny legjobb embere Buresch volt.

Vac FC Bak TK 3:1 (1:1). Léderert (VAC) arccsonttöréssel kórházba szállították.

TURUL—VASAS 1:1 (0:0).

SZÖVETSÉGI DIJ

Hungária B)—Vac FC B) 1:0 (1:0). — Ujpest B)—Megyer B) 12:0. Ferencváros B)—Nemzeti B) 3:3

Amatőrbajnokság

BTE—BSE 5:4 (0:2). — III. ker. TVE—FTC 4:0 (1:0). — Postás—MTK 2:0 (2:0). — BEAC—33 FC 2:1 (1:1).

TÁVIRATOK

Olaszország—Portugália 6:1 (3:1).

Róma—Vienna (Bécs) 3:2 (2:1).

Slavia—Tennis Borussia (Berlin) 8:1 (5:0). Ugy látszik van mit tanulni a középeurópai futballtól a németeknek.

Sparta—Bratislava (Pozsony) 7:2 (4:1). A Sparta ismét formában van.

Bécsi labdarúgóeredmények: Rapid—Hertha 7:4 (3:3). — Admira—Wacker 6:0 (2:0). — Nicholson—WSC 1:0 (0:0). — FAC—WAC 1:0 (0:0).

Berlin—Göteborg városközötti 3:2 (1:1). A svédek klasszisokkal jobbak, Berlin bírói tévedéssel győz.

Szenzációs meglepetés a kardcsapatbajnokságban

A RAC majdnem elütötte az NVC-t a bajnoki címtől

Magyarország 1929. évi kardcsapatbajnokságát a Nemzeti Vívó Club csapata nyerte a Rendőrtiszti Atlétikai Club és a Magyar Atlétikai Club előtt. A verseny részletei a következők: Az első mérkőzésen a NVC győz 9:7 arányban a MAC ellen. A győztes csapatban Petschauer 4 gy., dr Gombos 3 gy., Kalmár és Stark 1-1 győzelmet értek el, míg a MAC csapatában dr Tóth, Piller és Nagy Ernő 2-2 győzelmet, Gerevits 1 győzelmetért el. A verseny favoritja az NVC csapata volt, hogy mégis csak a legminimálisabb arányban tudott győzni, ennek az elpusztíthatatlan dr Tóth Péter volt az oka, aki Gombost is megverte. Petschauertől is csak 5:4 arányban kapott ki. Nagy Ernő a várakozásnak megfelelt, Piler formáján alul vívott. Petschauer és Gombos teljes fényében ragyogtatták tudásukat, míg Kalmár és Stark egészen gyöngék voltak.

A RAC—MAC 8:8 **arányban eldöntetlenül végződött. A csapatversenyek** egyik nagy meglepetése a rendőrtiszti vívók nagyszerű szereplése volt, akik a MAC ellen elért meglepetésszerű eredményükkel nem is sejtették, hogy még nagyobb meglepetést is tartogatnak. A RAC csapatában Doros dr 3 és Eckl Viktor 3, Dingfelder 2 és Schréder 0 győzelmet aratott. A MAC csapatában Gerevits és Piller 3—3, Tóth és Nagy 1—1 győzelmet arattak. A RAC csapatában Doros és Eckl vívtak meglepően jól, míg Dingfelder megfelelt és Schréder teljesen indiszponáltan vívott.

RAC—NVC 8:8. Ez az eldöntetlen eredmény nemcsak a csapatbajnokságok, de talán az elmult idők egyik legnagyobb meglepetése. Senkisem gondolta volna, hogy

a csapatbajnokságok kimondott favoritja az NVC ellen a rendőrtisztek csapata nemcsak hogy eldöntetlent tud elérni, hanem egy elvesztett asszójával, melyet papirforma szerint Eckl-nek meg kellett volna nyernie, a kardcsapatbajnokságot is megnyerte volna.

1:0, 0:2, majd 8:6 arányban vezettek és amikor Doros dr, a kétszeres Európa-bajnok Gombos dr-t 5:3 arányban megveri, már biztosnak látszott a RAC részére a kardcsapatbajnokság. Azonban Eckl idegei a Szücs elleni asszót nem bírták és így a RAC-nak meg kellett elégednie az igen előkelő és kitüntető második hellyel. A RAC csapatában Doros György dr 3 győzelmet, dr Pál István és Dingfelder 2-2 győzelmet, Eckl Viktor egy győzelmet aratott. Az NVC csapatában Petschauer 4 győzelmet, Gombos dr 3 győzelmet, Kalmár István és dr Szücs Géza 1-1 győzelmet arattak.

Apostol nyomda Budapest, VIII., Horánszky ucca 20. szám. — Telefon: 338—21. — Felelős nyomdaigazgatók: Hodry Dezsö és Lafrance István.